

VINERI • 15 OCTOMBRIE 2004 • ANUL LIV NR. 42

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Talentul deosebit al unui copil din Chitighaz
Conversând cu românii din Ungaria
Temeri și speranțe în fața noului tip de bacalaureat

CALENDAR ORTODOX

18 octombrie, luni – † Sf. Apostol și Evanghelist Luca.
19 octombrie, marți – Sf. Prooroc Ioil; Sf. Mc. Felix.
20 octombrie, miercuri – Sf. Mare Mc. Artemie, Duxul și Matroana.
21 octombrie, joi – † Cuv. Mărt. Sofronie, Visarion și Mc. Oprea; Sf. Preoți Mărturisitori Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel. Cuv. Ilarion.
22 octombrie, vineri – Sf. Averchie, Episcopul Ierapolei; Sfinții 7 tineri din Efes.
23 octombrie, sâmbătă – † Sf. Mc. și Ap. Iacov, ruda Domnului; Sf. Ignatie, Patriarhul.
24 octombrie, duminică – Sf. Mare Mc. Areta; Sf. Mc. Valentin și Sevastiana. Duminica a XXII-a după Rusalii.

Proverbul săptămânii

„Unde-i femeia, nu mai are dracul de lucru” – meșteșugul femeiesc e mai mare decât cel drăcesc.
(„Proverbele Românilor”, Iuliu A. Zanne, vol. I, Editura Scara, București, 2004)

AGENDĂ

18 octombrie

1868 – s-a născut geograful și etnologul *Simion Mehedinți*.
1883 – semnarea, la Viena, a tratatului de alianță româno-austro-ungar.

19 octombrie

1873 – au fost formulate *primele reguli de joc ale fotbalului american*.
1926 – a murit medicul și bacteriologul *Victor Babeș*, vicepreședinte al Academiei Române.
1961 – a murit, la București, scriitorul *Mihail Sadoveanu*.

20 octombrie

1854 – s-a născut poetul francez *Arthur Rimbaud*.
1932 – s-a format *Guvernul Național-Țărănesc*, președinte Iuliu Maniu.

21 octombrie

1754 – s-au inaugurat *primele școli din Blaj*, nucleul viitorului Seminar și Gimnaziul. Din acel moment, Blajul a devenit centrul învățământului românesc din Transilvania.
1833 – s-a născut *Nobel Alfred*, chimistul, fondatorul Premiului Nobel, inventatorul dinamitei.
1923 – a fost deschis primul planetariu la un muzeu din München.

22 octombrie

1811 – s-a născut *Franz Liszt*, compozitor și pianist maghiar.
1882 – a murit pictorul *Ion Andreescu*, membru de onoare post-mortem al Academiei Române.

23 octombrie

1861 – la Sibiu, în urma petiției a 176 de intelectuali, s-a înființat *Asociațiunea Transilvană pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român* (ASTRA). Statutele elaborate de Timotei Cipariu, George Barițiu și Ion Pușcariu, prevedeau ca scopuri ale societății: propagarea cunoștințelor științifice, încurajarea literaturii și artelor, culegerea folclorului, elaborarea unei istorii a Transilvaniei.

24 octombrie

1818 – s-a născut, la Iași, *Dimitrie Gusti*, poet, traducător de fabule, autor de manuale didactice, conducător al ziarului „Zimbul”.
1863 – a murit poetul *Andrei Mureșanu*. Poezia lui, cu titlul *Un răsunet* a devenit marșul revoluționarilor ardeleni de la 1848.

Budapesta

Președinții minorităților la noul ministru

În programul de guvernare al noului guvern de la Budapesta, la capitolul „Republică modernă și democratică” se accentuează că cultura minorităților naționale din această țară este o valoare care trebuie să fie îngrijită, iar guvernul va face totul pentru obținerea consensului politic în vederea asigurării reprezentanței parlamentare a

minorităților. Odată cu reorganizarea guvernului s-a format un nou ministru, sub conducerea doamnei *dr. Göncz Kinga*, așa-numitul Minister al Tineretului, Familiei, Probleme Sociale și Oportunitatea Șanselor. De la începutul lunii octombrie, Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice nu mai funcționează sub tutela Oficiului Pri-

mului Ministru, ci a fost transferat la acest nou ministru.

Pentru a face cunoștință cu această nouă situație și pentru a schimba opinii, joi, 14 octombrie, ministrul Göncz Kinga s-a întâlnit cu cei 13 președinți ai autoguvernărilor pe țările ale minorităților din Ungaria.

- iova -

Primarul Micherechiului la Oficiul pentru Minorități

Despre numeroase planuri pe termen scurt și pe termen lung s-a discutat marți, 12 octombrie, la întâlnirea dintre *Heizer Antal*, președintele Oficiului pentru Minorități și conducerea comunei Micherechi. După cum ne-a informat primarul *Teodor Martin*, în anul viitor se prevede obținerea unor sume din fondul de intervenție pentru continuarea lucrărilor de renovare de la Casa de Cultură, iar pentru viitor există planul realizării, la

Micherechi, a unui Centru Cultural Românesc, care să cuprindă sală de spectacole, de conferință, de expoziție, bibliotecă, etc. Acest proiect s-ar realiza în termen de 4-5 ani, cu ajutorul celor două guverne, român și maghiar. La recenta întrevvedere s-a mai subliniat că Oficiul pentru Minorități va asigura și în viitor un sprijin accentuat în vederea dezvoltării școlii românești din Micherechi.

- va -

Oradea

Excursia românilor din Budapesta

Comunitatea românilor din Budapesta, prin organizarea și sprijinul reprezentanților români din sectorul XI și III din Capitală, vor face o excursie de două zile la Oradea, în zilele de 16-17 octombrie.

Prilejul excursiei este vizitarea orașului, unde și-au desfășurat activitatea numeroase personalități ale culturii românești.

Astfel grupul alcătuit din 35 de români va vizita Liceul „Emanuil Gojdu”, Casa Memorială „E. Gojdu” și Casa Memorială „Iosif Vulcan”, va depune coroane de flori la statuia Gojdu și la mormântul lui Vulcan, totodată mergându-se și la Bise-

rica cu Lună, la Muzeul Țării Crișurilor și la Complexul Băile Felix.

R. P.

Ziua a 500 de pensionari din Micherechi

Duminică, 17 octombrie, Primăria din Micherechi organizează tradiționala Zi a pensionarilor, la care au fost invitați 500 de localnici cu vârsta de peste 60 ani. În cadrul evenimentului, după salutul primarului *Teodor Martin*, tinerii comunei vor prezenta un program cultural-folcloric, care va cuprinde cântece și poezii, dansuri

micherechenești interpretate de păstrătorii de tradiții, precum își va manifesta talentul și tânărul cântăreț *Grigore Poiendan*. După programul cultural, pensionarii vor fi părtași la o masă comună.

Ziua pensionarilor din Micherechi va avea loc la Casa de Cultură, cu începere de la ora 12.00.

R. P.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Centrul de Documentare și-a deschis porțile cu o expoziție ortodoxă

În prezența unei asistențe numeroase, în ziua de 2 octombrie, la Giula și-a deschis porțile noul Centru de Documentare și Informare al Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Evenimentul a fost programat pe data organizării Zilei Culturale a Românilor din Ungaria, tradiționala întâlnire cultural-artistică a comunității noastre. Sediul noii instituții, care s-a realizat cu sprijinul celor două guverne de la Budapesta și București, se găsește în cartierul Orașul Mare Românesc din Giula, la un colț de Liceul „N. Bălcescu”.

Festivitatea inaugurării noului sediu al Centrului de Documentare și Informare a ATRU a fost deschisă de *Traian Cresta*, președintele reprezentanței românești pe țară, care a apreciat că „apariția unui nou institut al românilor din Ungaria nu poate decât să ne bucure. Mai ales dacă este vorba despre un instrument viabil în care se poate materializa practic autonomia culturală a românilor din Ungaria. A trebuit să treacă un deceniu în sprijinul acordat noii instituții de guvernul maghiar și de țara-mamă prin care s-a putut realiza și a putut să prindă rădăcini noua instituție a Autogovernării pe Țară.”

La eveniment au luat parte numeroase oficialități române și ungare din ambele țări, printre care, secretarul de stat *Titus Corlățean*, șeful Departamentului pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Guvernului României, *Heizer Antal*, președintele Oficiului Pentru Minorități din cadrul Guvernului Maghiar, Prea Sfințitul Epis-

cop *Sofronie*, episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, *Dan Vasile Ungureanu*, prefectul județului Arad, *Gheorghe Seculici*, președintele Consiliului Județean Arad, dr. prof. univ. *Lizica Mihuț*, rector al Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, *Ioan Holga* din partea Universității din Oradea, *Călin Fabian*, ambasadorul României la Budapesta, *Constantin I. Aron*, consulul general al României la Seghedin, *Andrei Oancea*, consilier la Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, fost consul general la Seghedin.

În cuvântul său de salut, secretarul de stat *Titus Corlățean* s-a adresat întregii comunități românești: „Aș vrea în primul rând să felicit comunitatea românească din Ungaria și, în special, cea de aici din Giula, pentru această zi foarte frumoasă. Foarte frumoasă nu numai la figurat ci și la propriu. Este una foarte frumoasă pentru că Ziua culturală a românilor din Un-

garia este un lucru deosebit și astăzi, în mod particular, inaugurarea Centrului de Documentare și Informare și inaugurarea bibliotecii care este găzduită de acest centru este un lucru deosebit. Este un lucru deosebit pentru că prezervarea identității naționale și culturale românești este indispensabilă, deci nu se poate realiza fără a avea un astfel de centru cultural, fără a avea o bibliotecă la dispoziția celor care doresc să se adape la literatura românească, la cultura românească și, în primul rând, mă gândesc la copii.”

Secretarul de stat de la

Panglica a fost tăiată de Heizer Antal, Titus Corlățean și Eva Ruja Bányai

București a promis că România va trimite în continuare donații de cărți pentru a îmbogăți bibliotecile românești de aici. *Titus Corlățean* a transmis cu această ocazie și mesajul premierului României, *Adrian Năstase*, care a felicitat comunitatea românească pentru această realizare: „Inaugurarea în orașul Giula a Centrului de Documentare al românilor din Ungaria și desfășurarea Zilei culturale a românilor din Ungaria constituie evenimente importante în viața comunității, fapt pentru care vă adresez un salut cordial și felicitări în numele Guvernului României și al meu personal. Consider că înființarea Centrului corespunde aspirațiilor comunității românești, iar activitatea acestuia va contribui la punerea în valoare a tradițiilor culturale ale etnicilor români și la cultivarea limbii materne. Crearea Centrului de Documentare și Informare,

precum și alte măsuri întreprinse reciproc de guvernele celor două țări în care oficiul etnicilor români din Ungaria și al etnicilor maghiari din România constituie dovadă a încrederii și a bunei cooperări în raporturile bilaterale. Suntem în continuare optimiști cu privire la soluționarea altor cerințe ale românilor din Ungaria, cum ar fi amendarea Legii minorităților naționale și etnice și a Legii electorale, precum și crearea condițiilor pentru reprezentarea etnicilor români în parlamentul de la Budapesta. Guvernul României manifestă un interes firesc față de etnicii români din afara frontierelor țării și are dorința politică de a conlucra cu state la dubla cetățenie în vederea asigurării cadrului material pentru ca aceștia să-și poată păstra și afirma propria identitate culturală, lingvistică și religioasă.

(Continuare în pag. a 4-a)

55 de ani de la înființarea Liceului „N. Bălcescu”

Cu prilejul aniversării a 55 de ani de la înființarea Liceului cu Limba de Predare Română din Giula, direcțiunea acestei instituții îi invită cu mult drag și cu aleasă stimă pe toți foștii profesori și absolvenți ai școlii la „ÎNTÂLNIREA PROMOȚIILOR” care va avea loc la Liceul, Școala Generală și Căminul de Elevi „N. Bălcescu” (Giula, piața Liceum nr. 2) în ziua sâmbătă, 20 noiembrie 2004

Centrul de Documentare și-a deschis porțile cu o expoziție ortodoxă

(Urmare din pag. a 3-a)

În acest scop, Guvernul României a aprobat recent un proiect de lege privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni care, odată ce va fi aprobată de Parlament, va oferi un cadru juridic coerent, pentru a veni în întâmpinarea unor solicitări ale etnicilor români din vecinătate și emigrație. Permiteți-mi, în încheiere, să adresez organizatorilor și participanților la cele două manifestări succes în activitățile pe care le desfășoară și să le exprim sentimente de afecțiune tuturor românilor din Ungaria. Semnează Adrian Năstase, primul-ministru al României.

Șirul cuvântărilor a fost continuat de Heizer Antal, președintele Oficiului pentru Minorități, care a subliniat faptul că această realizare s-a făcut într-un timp record, în doar câteva luni. „Cei care au inițiat înființarea acestei instituții știu foarte bine că realizarea unei instituții este foarte complicată și durează timp îndelungat. Să mulțumim politicienilor României și Ungariei că au reușit să creeze asemenea condiții ca aici am putut lucra noi, specialiștii și am putut aduce la ființă această instituție, precum și alte proiecte. Bani sunt întotdeauna secundari, importantă este voința. Sunt sigur de faptul că o țară-membră a Uniunii Europene și o țară ce în viitorul apropiat va deveni membră UE pot realiza orice voiesc cu adevărat. Dumneavoastră, românii din Ungaria, să vă folosiți de această posibilitate. Să nu fiți timizi în viitor când trebuie să vă gândiți în proiecte concrete, ce se pot realiza. Obligați-ne pe noi, oameni politici, conducători, ca să vă realizăm proiectele, să sprijinim aceste proiecte, căci scopul nostru comun este foarte simplu: ca dumneavoastră să puteți trăi ca români în Ungaria. Este un scop natural, sperăm ca și în viitor să fie natural, chiar și atunci dacă în trecut poate n-a fost atât de natural. Vă rog ca să ne ajutați pe noi ca și în viitor să vă putem sprijini planurile, deoarece atunci când am decis realizarea acestui proiect cu domnul ministru, cu domnul președinte, atunci a

fost alta situația. Astăzi, Guvernul Republicii Ungare este în perioada transformării. Oficiul pentru Minorități, din câte ați auzit, a ajuns la un minister nou, sub conducerea unui ministru excelent, dar într-o structură ce încă nu este formată, de aceea cuvântul minorităților este de importanță majoră. Vă rog să ne ajutați ca, după alegerile din România, să putem colabora cu un partener ce are același elan, căci fără voința ambelor părți nu se pot realiza asemenea proiecte concrete.

te. Să nu uităm că pereții sunt ridicați, dar vor trebui umpluți cu conținut în viitor. Să muncim împreună ca să se formeze o instituție valoroasă care ajută păstrarea identității tinerilor români de aici, a românilor de aici. Să ajutați conducătorii instituției în munca lor”, a îndemnat președintele Heizer.

Înaintea sfințirii clădirii, a luat cuvântul și directoarea Centrului de Documentare, Eva Ruja Bányai, care a mulțumit tuturor celor care au ajutat la realizarea acestui proiect, guvernelor celor două țări, Universității „Aurel Vlaicu” din Arad și Bibliotecii județene „Gheorghe Șincai” din Oradea, Casei de cultură din Făget, care au

făcut donații pentru noua instituție. „Este adevărat că prin activitatea noastră suntem la începutul unui lung drum. Dar suntem siguri că prin năzuința de instituționalizare a activităților culturale românești, comunitatea noastră, cu ajutorul Centrului de Documentare și Informare își va putea organiza viața culturală foarte importantă în cultivarea limbii materne, în consolidarea sentimentului de identitate. Pe lângă cei trei factori de bază – familia, biserica, școala – în păstrarea identi-

tății de neam, Centrul de Documentare și Informare va îndeplini un rol hotărâtor. Colaborăm, bineînțeles, cu reprezentanții tuturor organizațiilor, instituțiilor românilor din Ungaria, dornici de realizarea unui scop nobil, comun, în interesele întregii comunități românești”, și-a exprimat gândurile de la început de drum directoarea Eva Bányai.

Festivitatea de inaugurare a Centrului de Documentare s-a încheiat cu sfințirea, de către Prea Sfințitul Episcop Sofronie, a noului sediu, care a așteptat primii vizitatori cu o expoziție din cele mai prețioase și frumoase vestigii ale Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria.

E. Iova

România va adera la UE pe 1 ianuarie 2007

Săptămâna trecută, Comisia Europeană a acordat României statutul de economie de piață funcțională. Acest statut deschide calea semnării tratatului de aderare la Uniunea Europeană anul viitor, în vederea integrării efective la 1 ianuarie 2007.

Calificativul de economie de piață funcțională, obținut pe 6 octombrie la Bruxelles, netezește calea României spre obiectivul major: încheierea negocierilor de aderare până la sfârșitul anului care să permită semnarea tratatului de aderare împreună cu Bulgaria la începutul lui 2005 și aderarea efectivă la 1 ianuarie 2007. Reperele calendarului au fost reconfirmate de Comisia Europeană ca și sprijinul Uniunii pentru îndeplinirea lor.

Până la sfârșitul lunii decembrie, România mai are de încheiat trei capitole, recomandările formulate în raportul comisiei vizând în special „Concurența” și „Justiția și afaceri interne”, unul dintre cele mai dificile capitole la care trebuie îmbunătățite aspectele legate de cooperarea judiciară, com-

baterea criminalității organizate și gestionarea frontierelor. De îmbunătățirea performanțelor este nevoie și în reforma administrației, în funcționarea sistemului judiciar și în lupta împotriva corupției, o problemă gravă și extinsă pe scară largă, se spune în raport, pentru care există un mecanism de contracarare inefficient deocamdată.

Progrese sunt remarcate de Comisia Europeană în toate domeniile, dar în special în respectarea criteriilor politice de aderare, în domeniul drepturilor omului și al protecției minorităților. Aprecierea eforturilor României în următorii doi ani, până în 2007 va fi făcută de Uniunea Europeană pe baza unei monitorizări stricte. O clauză specială a fost propusă de comisie, așa încât nerespectarea promisiunilor făcute în negocieri va avea drept consecință amânarea aderării cu un an, măsură despre care Uniunea Europeană declară că n-ar vrea s-o aplice, iar România că nu va fiu cazul, scopul său fiind pregătirea aderării la 1 ianuarie 2007.

(Rador)

Festival al cârnaților la Bichișciaba

În zilele de 21-24 octombrie, la Bichișciaba, se va organiza tradiționalul Festival al cârnaților. Programul de patru zile se va desfășura pe platoul din fața Sălii Sporturilor. Dintre evenimente remarcăm: un forum agrar despre creșterea porcilor și conferințe profesionale. Se vor sărbători vârstnicii și vor avea loc diferite concursuri și demonstrații, se vor putea gusta preparatele din carne, dar și vinuri-

le expuse la Csaba Center. Vor avea loc concerte de muzică ușoară și spectacole folclorice, tombolă și licitație de vinuri și cârnați. Dintre cei care vor urca pe scenă pentru a încânta publicul amintim: virtuozul Edvin Marton, formația Benkó Dixieland Band, La Bomba, Békés Banda sau formația lui Sánta Ferenc jr. Expoziția și târgul pot fi vizitate zilnic între orele 11.00-19.00.

I. K.

Pagină web despre românii din Ungaria

Informații, știri, adrese, date utile

Internet:

www.romanul.hu

E-mail:

uniunea@romanul.hu

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, Editura NOI

CONCURS

Sprijinirea cercetărilor în folosul învățământului minoritar

Ministerul Învățământului a lansat un concurs pentru sprijinirea cercetărilor ce se pot folosi în învățământul naționalităților din Ungaria. Scopul concursului este evaluarea documentelor normative pentru învățământul minoritar, a experiențelor în urma introducerii cerințelor cunoștinței de limbă și de naționalitate; sprijinirea cercetărilor ce ajută la predarea limbilor minoritare, a cunoștințelor de naționalitate. Obiectul concursului este alcătuirea unor materiale ce sprijină predarea cunoștințelor de naționalitate, analizele, statisticile din domeniu, precum și a unor proiecte ce alcătuiesc baza acestora. Pot concura instituțiile de cercetare din Ungaria care se angajează pentru prelucrarea tematicilor de mai sus, persoanele juridice sub conducerea cărora funcționează organizații de cercetare a naționalităților, precum și instituții de învățământ superior, recunoscute de către statul maghiar, care au catedre de naționalitate.

Fondul alocat acestui concurs este de 13 milioane de forinți. Termenul de depunere a dosarelor este **26 octombrie 2004**. Termenul de folosire a banilor câștigați prin concurs este **20 mai 2005**.

Informații suplimentare găsiți la adresele www.om.hu sau la www.oma.hu, precum și la redacția noastră.

Excursie de studiu în nordul Moldovei

În anul sărbătoririi lui Ștefan cel Mare și Sfânt, domnitor al Moldovei, personalitate marcantă a istoriei poporului român, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, în colaborare cu Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, organizează, între 21-24 octombrie, o excursie de studiu la Putna, în nordul Moldovei. Cei 45 de participanți sunt elevi și profesori de la Liceul Românesc din Giula, membri ai

echipei de păstrare a tradițiilor din Bedeu și câțiva delegați ai Adunării Generale a UCRU, care vor fi însoțiți în excursia lor de părintele Arhimandrit Siluan, starețul mănăstirii de la Săcal, precum și de un profesor de istorie din Bistrița.

La acoperirea cheltuielilor de transport va contribui și Departamentul pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Guvernului României.

- rita -

Programele televizate ale minorităților au devenit invizibile

Ombudsmanul Parlamentului Ungariei impută Televiziunii Maghiare (MTV) și Radiodifuziunii Maghiare (MR) încălcarea sistematică a principiilor stabilite prin Constituție. *Kaltenbach Jenő* face această apreciere în raportul său întocmit în urma unei analize aprofundate despre situația în care mediile de serviciu public din Ungaria asigură naționalităților din țară îndeplinirea drepturilor stabilite prin diferitele legi în vigoare. Raportul despre problemele examinate la cele două instituții - Televiziunea Maghiară și Radiodifuziunea Maghiară - cărora li se prescrie prin lege realizarea și transmiterea emisiunilor în limba naționalităților a fost prezentat de către ombudsman în cadrul unei conferințe de presă la 12 octombrie, la Budapesta.

În acest raport se arată, printre altele, că după ce în urma deciziei unilaterale aduse recent de Televiziunea Maghiară ca în zilele de sâmbătă să nu se

mai dea emisiunile naționalităților, inclusiv programul românesc *Ecranul nostru*, media garantată prin lege este inaccesibilă pentru minorități. Ombudsmanul constată că conducerea Televiziunii și Radiodifuziunii Maghiare decide despre probleme cardinale legate de soarta emisiunilor minorităților fără să consulte în prealabil reprezentanțele pe țară ale naționalităților. Comisarul parlamentar observă numeroase neajunsuri și în legătură cu acele condiții pe care Radiodifuziunea Maghiară le asigură - sau mai bine zis nu le asigură - realizatorilor emisiunilor în limbile minorităților. În raportul în discuție se arată că mediile centrale - MTV și MR - nu corespund deloc sau doar parțial criteriilor stabilite de UE și nu garantează cetățenilor Ungariei informarea în limba maternă la un nivel acceptabil. *Kaltenbach Jenő* subliniază că atât intervalul de timp rezervat programelor minorităților cât și ora

de transmisie a acestora nu este suficientă ca naționalitățile să aibă acces la informarea în limba maternă, în mod special la acele date de interes public care li se asigură prin Constituție. Prin aceasta, în Ungaria sunt lezate drepturile constituționale de șanse egale ale cetățenilor țării cu limbă maternă ne-maghiară. Ombudsmanul respinge explicația conducerilor MTV și MR cum că problemele existente în domeniul asigurării mediei în limba maternă a minorităților se explică doar cu faptul că Televiziunea și Radiodifuziunea Maghiară este în criză de fonduri bugetare.

Raportul comisarului parlamentar recomandă pentru legislativ, pentru executiv și, bineînțeles, pentru conducerile MTV și MR, numeroase măsuri indispensabile pentru rezolvarea problemelor descrise în raportul care poate fi citit integral și la adresa www.obh.hu, în paginile de pe Internet ale Oficiului Ombudsmanului.

-ani-

Festivități comune la Giula și Arad

În noiembrie se împlinesc 10 ani de parteneriat în relația celor două orașe: Giula și Arad. În ambele orașe au început deja pregătirile pentru a sărbători acest eveniment important.

Din câte am aflat de la domnul *Zoltán Borszéli*, directorul Biroului de Marketing, primăria Giulei a invitat delegația arădeană pe data de 7 noiembrie să viziteze orașul nostru, în cadrul unui program cultural. După un program preliminar, delegația arădeană va sosi la Primărie, de unde se va pleca pentru încoronarea bustului muzicianului Erkel Ferenc, vizitându-se mai apoi băile din Giula, pentru a vedea

rezultatul lucrărilor de renovare a ștrandului. În urma unui program liber, la Centrul Cultural Orășenesc, Filarmonica din Arad, dirijată de maestrul *Dorin Frandeeș*, va susține un concert, acesta fiind totodată și momentul de încheiere a „Zilelor Culturale Erkel”.

Delegația Giulei va urma să viziteze, la rândul ei, Aradul, probabil la câteva săptămâni după această întâlnire.

T. I.

Sărbătoarea strugurilor la Apateu

An de an, primul sfârșit de săptămână a lunii octombrie trece sub semnul culesului strugurilor în comuna Apateu. Nici anul acesta nu s-a întâmplat altfel. Pe vremuri, acest eveniment era drept o sărbătoare a poporului, o vreme a bucuriei, a veseliei. Sărbătoarea de anul acesta a avut menirea de a reînvia atmosfera vremurilor trecute. Sâmbătă, căruțe trecând cu formațiile ce au evoluat, i-au invitat pe săteni la programul ce s-a desfășurat în mijlocul comunei. Printre altele, a evoluat formația de dansuri populare din

Apateu, echipa *Tini Dance* din România, precum și un grup de călă-

reți, publicul având parte de un program foarte variat.

E. Szűcs, Apateu

Aniversare la catedra de română din Szarvas

Cu prilejul aniversării a zece ani de la înființarea Cercului de literatură română „Lucian Magdu” a secției pedagogice de învățători și educatori din cadrul Școlii Superioare „Tessedik Sámuel” din Szarvas, se va organiza o întâlnire literară. În cadrul manifestării din 3 noiembrie, cei doi profesori

ai catedrei de română *Lucreția Fluieraș* și dr. *Viorel Clement Hodiș* vor susține prelegeri despre tradiția și activitatea cercului de lectură, iar trei studenți vor prezenta, în limba română și maghiară, poetica lui *Lucian Magdu*, *Lucia Borza* și *Alexandru Hoțopan*.

R. Păcș

„Botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”

Candidații de botez,
părinții lor și pastorul
Durkó Albert

După învierea Sa din morți, Domnul nostru Isus Cristos a zis ucenicilor Săi: „Toată puterea Mi-a fost dată în cer și pe pământ. Duceți-vă și faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Și învățați-i să păzească tot ce v-am poruncit. Și iată că Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin.” Este evident că acest text ne vorbește despre autoritatea sau domnia lui Isus Cristos și despre omul care, fiind botezat, îl recunoaște și îl mărturisește pe Cristos ca Domn și Mântuitor în viața sa.

John Murray a scris într-una din volumele sale teologice că „botezul este un

mijloc al harului și aduce binecuvântarea, deoarece este certificarea harului lui Dumnezeu față de noi, iar prin acceptarea acestei certificări noi ne încredem în credințioșia lui Dumnezeu, mărturisim despre harul Său, și, prin urmare, ne întărim în credință...”

Această certificare a harului lui Dumnezeu au acceptat-o încă cinci tineri din Micherechi, fiind „botezați de un singur Duh”, au ajuns și ei în marea familie a copiilor lui Dumnezeu, precum aflăm scris și în Romani 8:16-17 – „Însuși Duhul adevăratește împreună cu duhul nostru că suntem copii ai lui Dumnezeu. Și, dacă suntem copii, suntem și moștenitori:

moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori cu Cristos, dacă suferim cu adevărat împreună cu El, ca să fim și proslăviți împreună cu El.”

Botezul acestor cinci tineri, Anita Tarkó, Csilla Kiss Szabó, Teofil Roșu, Gheorghe Roșu și Petru Botto, a fost săvârșit în Biserica Penticostală nr. 1 din Micherechi, în data de 3 octombrie a.c. Programul bogat al serviciului divin de dinainte de masă a început cu ora de rugăciune, condusă de fratele Teodor Rocsin, conducătorul bisericii. După timpul de închinăciune înaintea lui Dumnezeu a urmat programul de laudă și închinare din partea tinerilor și a altor membri ai bisericii, prin cântări, poezie și mărturisire personală despre cum schimbă Isus Cristos viața unui om păcătos.

În urma acestora s-a citit textul biblic din Filipeni 3:7-14, ca bază pentru predica pastorului Durkó Albert. În cadrul predicii sale, pastorul Durkó a vorbit despre adevăratul câștig al omului, care este cunoașterea Domnului Isus Cristos, cunoașterea puterii Lui, bogăției Lui, dărniciiei Lui, grijii Lui, vindecării Lui. Iar după ce L-am căutat și L-am găsit trebuie să mă fac asemenea Lui, precum și Cristos s-a făcut asemenea nouă, lăsând Cercul și făcându-se om ca și noi, suferind pentru noi. Numai fiind părtaș cu Isus pot să câștig; să câștig viața veșnică. Pentru că Isus Cristos este cel care ne apucă, numai prin El putem fi mântuiți. Și precum a zis apostolul Pavel, trebuie să „fac un singur lucru: uitând ce este în urma mea și aruncându-mă spre ce este înaintea, alerg spre țintă, pentru premiul chemării cerești a lui Dumnezeu, în Cristos Isus.”

Înainte de actul botezului, părinții celor cinci tineri au fost întrebați în public despre viața și credința copiilor arătați în familie. După ce părinții au vorbit despre mândria lor pentru decizia copiilor lângă Isus Cristos, și candidații au răspuns la întrebările puse despre credința lor. Actul botezului a fost săvârșit de pastorul Durkó Albert, ascultând de porunca Mântuitorului, botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului

Tineretul împreună cu
noii membri ai bisericii

și al Sfântului Duh. Ca încheiere a serviciului special de botez s-au rostit rugăciuni pentru noii membri ai bisericii, ca Dumnezeu să-i binecuvânteze și să le dea statornicie în credință și pe calea începută cu Domnul Isus, ca să fie credincioși până la moarte și atunci vor primi cununa vieții.

Această zi fiind o sărbătoare, datorită botezului și în același timp Zilei de mulțu-

mire a bisericii, frații penticostali au invitat toți musafirii Casei Domnului la o agapă frățască. Ziua de mulțumire a continuat și în cadrul serviciului divin de după-masă, când credincioșii L-au laudat pe Dumnezeu și și-au exprimat recunoștința față de El pentru harul, binecuvântările și lucrarea Lui în viața copiilor Lui în cursul întregului an.

Rita Păcaș

Binecuvântare pentru o nouă viață

Duminica trecută, la 10 octombrie, Biserica Baptistă din Micherechi a sărbătorit împreună cu familia Păcaș, Viorica și Alexandru, care și-au dus înaintea lui Dumnezeu pe noua lor născută, Aliz, pentru a cere binecuvântarea Tatălui Cerească peste viața celui de-al treilea copil al lor. Pastorul bisericii, fratele Teofil Tripo, s-a rugat atât pentru Aliz, cât

și pentru părinții ei și cei doi frațiori, Daniel și Dora, dar și pentru bunicele lor, ca Dumnezeu să le ocrotească viața și să le poarte în brațul Lui de biruință.

La serviciul special de binecuvântare au salutat-o, prin cântări și poezii, pe Aliz și pe familia sa și copiii bisericii, fanfara și întreaga adunare.

R. P.

Invitație

Biserica Baptistă din Micherechi invită pe toți cei interesați la Serbarea Roadelor care va avea loc duminică, 17 octombrie.

Invitatul special al bisericii va fi fratele Aurel Galchiș, pastorul Bisericii Baptiste din Salonta. Serviciile divine vor începe: înainte de masă la ora 9.00, iar după-masă la ora 15.00.

Vă așteptăm cu drag să sărbătoriți împreună cu noi și să vă exprimați mulțumirea față de Dumnezeul binecuvântărilor.

Pastor Teofil Tripo

Rectificare

În articolul „O zi binecuvântată la sărbătoarea de mulțumire din Chitighaz” din numărul trecut al Foii românești, s-a strecurat o greșală, pe care aş vrea s-o corectez pe această cale. „Rugăciunea de mulțumire a fost rostită de către presbiterul Gheorghe Şipoş, conducătorul onorific al comunității noastre locale.”

V. B.

Acasă și la școală

Copiii își petrec o mare parte din copilărie pe băncile școlii. De aceea părinții creștini trebuie să fie la curent cu ceea ce se petrece la școală. Trebuie să se întâlnească cu profesorii, să meargă la întâlnirile părinților cu profesorii, să primească să joace un rol în buna funcționare a școlii. Acesta este un alt mod de a crea legături între viața de acasă și viața de la școală – și de a încerca depășirea dublei vieți a cărei experiență o fac atât de mulți dintre copiii ortodocși. Părinții trebuie să fie la curent cu ce învață copiii la școală și să fie conștienți de potențialul dăunător al unor interpretări greșite (prezentate adesea ca „dogme”) în domeniul religiei, biologiei, istoriei etc. Nu dorim copiilor noștri să intre în dispută cu profesorii lor sau să le fie teamă de idei noi, dar trebuie să-i ajutăm să se păzească de ele. „Singurul lucru care trebuie” (Luca 10, 42) este, ca și în toate celelalte împrejurări, să ne rugăm pentru copiii noștri atunci când sunt la școală ca Domnul să-i ocrotească de orice rău și să-i ajute „să sporească în înțelepciune și în vârstă și să fie plăcuți înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor” (cf. Luca 2, 52).

Părinții se întreabă cum să-i ajute pe copii să asimileze tot ce învață la școală și cum să se folosească cât mai mult în viața de educația academică pe care au primit-o. Într-adevăr, cine a fost crescut în duhul smereniei creștine poate dobândi cunoștințe fără a se mândri cu asta, folosind cele învățate în slujba altora. Părinții trebuie să le asigure copiilor timp și un loc liniș-

tit pentru pregătirea lecțiilor. Să-și arate interesul pentru programul lor și să-i încurajeze să prindă gustul școlii. E un motiv în plus pentru a evita tensiunile în familie: copilul care are prea multe griji nu poate învăța cu folos, dar cel care se simte ocrotit și fericit va spori cu mult mai mult în toate.

Copiii au capacități diferite de asimilare a informațiilor și a diferitelor deprinderi. Câteodată, un copil cu rezultate slabe la învățătură poate crește cu timpul devenind mai profund din punct de vedere intelectual și mai capabil decât alții, care par să asimileze mai repede materia la nivelul cerut de sistemul școlar.

Una dintre problemele sistemului de educație actual este aceea că-i învață pe copii să concureze unii cu alții la învățătură. Notele obținute în urma lucrărilor de control sunt considerate ca mai puțin importante decât poziția de care se bucură copilul în raport cu ceilalți elevi din clasă și acest lucru cultivă mândria. Adulții trebuie să se arate mulțumiți de nota obținută și să-l laude pe copil pentru osteneala depusă, iar nu pentru că i-a întrecut pe ceilalți copii, obținând note mai mari ca ei. Un copil care, în ciuda eforturilor sale, nu reușește să aibă rezultate bune la învățătură, nu trebuie făcut să se simtă că nu valorează nimic. Capacitatea intelectuală nu este până la urmă decât unul din darurile naturale date de Dumnezeu. În general, societatea noastră îi încurajează pe cei care au calități intelectuale să se mândrească cu asta și să-i considere pe ceilalți drept inferiori.

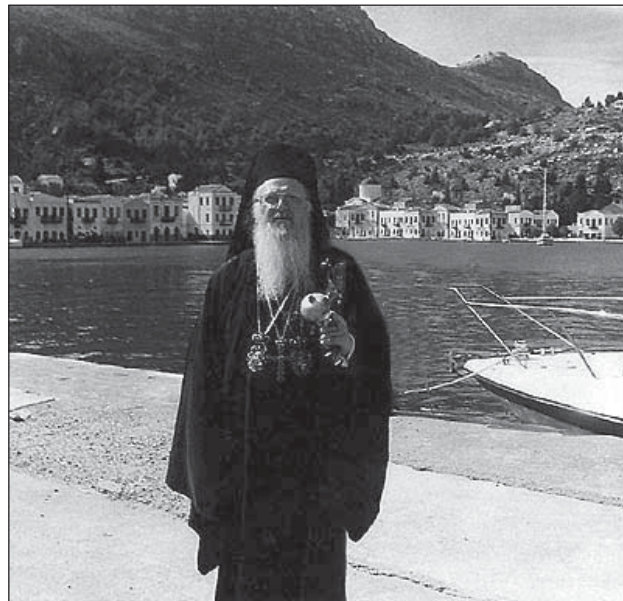
Părinții care au posibilitatea de a alege școala potrivită pentru copilul lor trebuie să afle mai întâi unde anume domnește ambianța morală cea mai bună, precum și nivelul educativ corespunzător, chiar dacă frecventarea acelei școli ar însemna un anumit efort financiar și dificultăți de transport.

Unii părinți se întreabă uneori care școli sunt mai bune pentru copii lor: școlile mixte, ori cele de fete sau băieți. Câteodată n-au de ales, dar când există o asemenea alegere, criteriul cel mai important de luat în considerare este calitatea școlii: nivelul de predare, ce fel de anturaj va avea copilul, atitudinea directorului etc. Dacă toate aceste condiții sunt îndeplinite, copiii pot câștiga din experiența unei școli mixte. În familie, unde frații și surorile cresc împreună, copilul capătă de acasă experiența relațiilor firești și frățești cu sexul opus; dar când nu acesta este cazul, îi poate fi de folos să facă această experiență la școală, chiar de la o vârstă fragedă.

Spre sfârșitul vacanțelor școlare părinții se simt de multe ori obosiți (având tot timpul copiii prin preajmă), dar e trist atunci când copiii simt că părinții sunt bucueroși să scape de ei trimițându-i la școală. Este o mare ispită pentru părinți să spună: „Bine că începe școala, ca să nu mă mai împiedic de voi prin casă”. Trebuie să simțim și să le arătăm copiilor noștri că sunt iubiți și bineveniți acasă.

(Maica Magdalena, Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de azi, Ed. Deisis, Sibiu, 2000)

Patriarhul ecumenic în România

Între 15 și 21 octombrie, România se va bucura de vizita unui înalt oaspete: Sanctitatea Sa Bartolomeu, Patriarhul ecumenic al Constantinopolului. Oaspetele ortodox va sosi vineri, 15 octombrie, pe aeroportul Henri Coandă din București, după care va fi primit oficial în Catedrala Patriarhală, unde va avea loc un schimb de saluturi între Patriarhul ecumenic și Patriarhul Teotist.

Sâmbătă dimineața, Patriarhul Bartolomeu se va deplasa la Universitatea București, Facultatea de Drept, unde va susține o conferință pe tema „Personalitatea Sf. Voievod Ștefan cel Mare”. Apoi, Patriarhul ecumenic va fi așteptat la Aca-

demia Română pentru festivitatea de conferire a titlului de Membru de onoare al Academiei. Laudatio va fi susținut de academicianul Eugen Simion, președintele Academiei Române. Duminică, Patriarhul Constantinopolului va celebra Sfânta Liturghie la biserica Sf. Spiridon Nou din București.

A doua parte a șederii sale în România, Patriarhul Bartolomeu o va petrece la Cluj, fiind oaspete al Arhiepiscopului Bartolomeu. În programul acestor zile figurează o vizită la mănăstirea Nicula, sfințirea pietrei de temelie a Centrului de studii patristice și o festivitate la Universitatea Babeș-Bolyai.

-e-

ÎPS Teodor, noul patriarh al Alexandriei

A fost ales noul patriarh al Alexandriei, în persoana ÎPS Teodor, mitropolitul Zimbabwei. Sinodul local din Alexandria l-a ales prin vot unanim, întronizarea sa având loc pe data de 24 octombrie. Noul patriarh s-a născut în anul 1954, în Grecia, pe insula Creta. S-a călugărit în anul 1973, urmând Teologia la Salonic. A fost hirotonit diacon în

1985, iar din 1986 până în 1995 a fost Exarh al Patriarhului Alexandriei, în Odessa, păstorind grecii de pe teritoriul Uniunii Sovietice. Din 1997 este ales mitropolit al Camerunului și al Africii Centrale, iar din anul 2002 ca mitropolit al Zimbabwei, având sub păstorie sa ortodocșii din Zimbabwe, Mozambic, Malabi, Angola și Botswana.

-t-

Oră de catehizare la Micherechi
(Fotografie de arhivă)

„Dragostea este o dispoziție bună și afectuoasă a sufletului, datorită căreia el nu cinstește nici unul dintre lucruri mai mult decât cunoștința lui Dumnezeu. Dar este cu neputință să ajungă la deprinderea dragostei cel ce e împătimit de ceva din cele pământești.”

Sfântul Maxim Mărturisitorul

Balul Bobocilor la Liceul Bălcescu

La data de 7 octombrie, la Liceul Românesc, s-a organizat Balul Bobocilor. Organizatorii au fost elevii claselor 10/A și B, cu coordonarea doamnei pedagog Valeria Lengyel.

Petrecerea a început la ora 17, la locul obișnuit, în sala de sport. Pentru cei care a fost organizat balul, din clasa a 9-a au lipsit doi elevi, până când din clasa zero au fost prezenți toți elevii. Atribuția principală a copiilor a fost ca să se îmbrace în haine de militari, ca niște soldați de ordine din UE. Repetiția de înainte a făcut o forță unică din clasa a 9-a. Alegerea marșului, confecționarea drapelului, găsirea numelui grupului și strigăturile de luptă au fost acțiuni comune ale clasei.

La pregătire și la organizare ne-a ajutat mult doamna profesoară Eva Moldovan Szentléleki, diriginta clasei. Toți am avut emoții când am început să efectuăm „poruncile” jucăușe, ca de exemplu: mersul târâș pe sub plasa unsă cu miere, jocul cu mingea încălțati în cizme de cauciuc, săritul în sac, clădirea unui turn din copii, etc. Cerințele au fost

date de Zoltan Iova, elev din clasa a 10-a A, care a fost și el îmbrăcat în haine de militar. Spectacolul a devenit mai interesant, deoarece evenimentele au parcurs în mai multe locuri.

Din școală am ieșit pe terenul de sport din curte, unde ne-a așteptat un teren plin cu obstacole. Aici am avut sarcina să conducem biciclete și mașini de joc. Următorul loc de desfășurare al activității a fost platoul din curte, unde am avut ocazia să imităm un tăiat de porc, să gătim o supă și să mâncăm langoși. Surpriza a fost că elevii din clasa a 10-a au invitat-o pe doamna Nora Nedrău din partea poliției de frontieră, care ne-a dat multe indicații militare.

Timpul a trecut foarte repede, iar la sfârșit am depus jurământul de fidelitate în fața școlii noastre. După acesta a urmat o petrecere cu toți participanții în câminul școlii. Cu toții ne-am simțit foarte bine. Mulțumim organizatorilor și profesorilor. În anul viitor și noi dorim să organizăm o asemenea petrecere pentru cei nou veniți.

Matild Tyukodi, clasa a 9-a

LIMBA NOASTRĂ

Știți să scrieți corect românește?

Exerciții și soluții gramaticale

DEMULT ———— – odinioară, altădată
————— – când

DE MULT ———— – de multă vreme; de când
————— – în formulări ca: așa de mult efort

I. Să se completeze spațiile punctate cu formele cerute de context: de mult, demult, de demult.

1. Iar copilașul, care nu se mai înviorase, o zări; întinse mânușița spre obrazul mamei și zâmbi ușor.
(Em. Gârleanu – *Cea dintâi durere*)

2. În ziua aceea minunată a anilor de s-a întâmplat să băgăm de seamă că cerul cel umed se răsfrânge în ochii duduii Ionița.
(M. Sadoveanu – *Povestiri*)

3. Ne cunoaștem mai cu duduia Ionița.
(M. Sadoveanu – *Povestiri*)

4. Și ca-n multe rânduri, spăriam pe Ițic Zodaru și-i cântam un cântec învățat.
(M. Sadoveanu – *Povestiri*)

5. A fost – O rază care lup-tă/ Zadarnic cu câmpiile de gheață.
(O. Goga – *Poezii*)

6. Așa domol te poartă firea./ Căci duce undă-ți gânditoare/ Durerea unui neam ce-așteaptă/ o dreaptă sărbătoare.
(O. Goga – *Poezii*)

7. Vlaicu se duse în căile lui.
(I. Slavici – *Mara*)

8. De ce nu putea să ridice de pe inima mamei sale greutatea ce atât o apăsa?
(I. Slavici – *Mara*)

9. Matei recunosc pe maică-sa de mai bine decât din tot restul persoanei ei de astăzi.
(D. Zamfirescu – *Viața la țară*)

II. Alegeți, dintre alternativele ortografice trecute între paranteze, forma ortografică cerută de context.

1. Eu te-am văzut pe dumneata (*demult, de mult*).

2. Dacă dobitoacele n-ar fi fost înfrân-te, (*demult, de mult*) ar fi sfâșiat pe om.
(Ion Creangă – *Povești, amintiri, povestiri*)

3. În acei ani (*de demult, de de mult*) primăvara venea altfel.
(M. Sadoveanu – *Povestiri*)

4. Apoi văd, apoi văd..., grăi cam batjoritor părintele Costache. Ți-ai adus aminte (*de de mult, de demult*).
(M. Sadoveanu – *Povestiri*)

5. Ca să poată munci cât mai bine, el învață și acum, deși școala a terminat-o (*de-mult, demult*).

6. El a fost (*de mult, demult*) pe tărâmul celălalt și-a cunoscut pe feciorii de crai a văzut zmei și balauri.
(M. Sadoveanu – *Povestiri*)

7. Bătrânul a rămas privind cu ochii mari la mine, aproape să nu mă mai cunoască: plecasem (*de mult, demult*) în țară și acuma mă întorceam cu mustață, tânăr... de modă nouă.
(M. Sadoveanu – *Povestiri din Ardeal*)

8. (*Demult, de mult*) nu mai ședea în brațele uliței (*demult, de mult*) nu se mai juca pe ea.
(I. Teodoreanu – *Ulița copilăriei*)

9. Că (*demult, de mult*) ce ești avut/ Bani de aur ai bătut/ Fără-ți fi mine teamă,/ Fără vrea ca să-mi dai seamă.
(*** – *Balade populare românești*)

10. Pojorâta aceasta, din ce foc (*de de-mult, de de mult*) și-or fi trăgând numele?
(G. Bogza – *Priveliști și sentimente*)

11. ...pleoapele se lasă și se ridică mereu de pe cele două răni alburii ce-nchipuie ochii, ca și când ar încerca să tragă-n sus o piele neagră ce-acoperă luminile stinse (*de-mult, de mult*).
(I. Agârbiceanu – *Fefealeaga*)

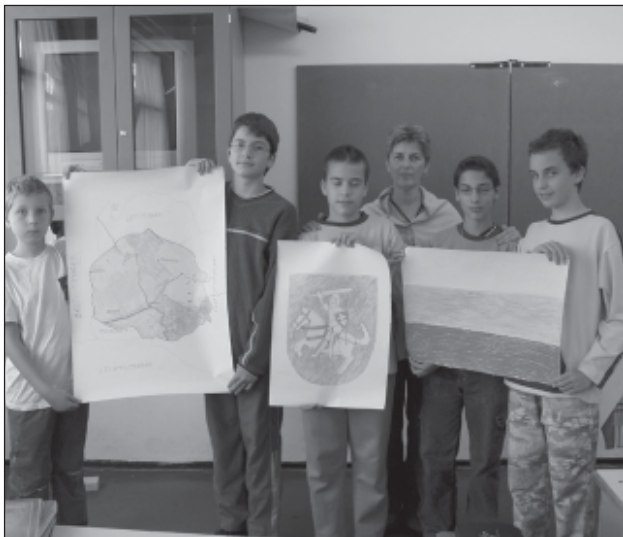
12. Slăvite fărmituri a vremii/ (*De mult, demult*) v-am îngropat vâleatul.
(O. Goga – *Poezii*)

13. Gândul acesta o frământa atât (*de mult, demult*).
(I. Slavici – *Mara*)

Soluții:

I. demult – în 2, 5, 9; de mult – în 1, 3, 4, 6, 7, 8.
II. de mult – în 2, 7, 8, 9, 11, 12, 13; demult – în 1, 5, 6; de demult – în 3, 4, 10.

Concursul „Parlamentul European” la Giula

În data de 8 octombrie, la Biblioteca Mogyoróssy din Giula s-a organizat concursul „Parlamentul European”. Din școlile generale ale orașului au avut posibilitatea de a se prezenta câte cinci persoane. Concursul a fost doar pentru elevii din clasele superioare. De la Școala Românească din Giula au luat parte: *András Lovász* (cl. a 5-a), *Matei Repiszky* (cl. a 6-a), *Ákos Szabó* (cl. a 7-a), *David Cozma* (cl. a 7-a) și *Daniel Pilan* (cl. a 7-a). Profesoara pregătitoare a elevilor a fost *Eva Cserhádi*. Concurenții au avut de rezolvat șase exerciții. Rezolvarea unui exercițiu l-au primit cu câteva zile înaintea concursului. Fiecare echipă a trebuit să prezinte o țară. Școala Românească a primit ca temă prezentarea Lituaniei. În legătură cu această țară au făcut și câteva desene. De exemplu, drapelul, harta și stema țării. Au mai fost exerciții despre popor, cultură și civilizație. După o întrecere destul de grea – după părerea elevilor –, Școala Românească din Giula s-a clasat pe locul trei.

-Im-

Temeri și speranțe în fața noului tip de bacalaureat

Elevii Liceului „N. Bălcescu” din Giula, de pe acum au început pregătirile pentru bacalaureatul din anul viitor. Începând din anul școlar 2004–2005, absolvenții de liceu vor avea de susținut un examen de bacalaureat deosebit de ceilalți ani. Fiind vorba de un liceu românesc, elevii vor trebui să dea examen în limba română din trei materii. Iar ca să primească diplomă de limba română vor trebui să îndeplinească un rezultat de 80%. Câțiva elevi din clasa a XII-a și-au spus părerile și temerile despre ceea ce îi așteaptă peste câteva luni, fiind conștienți de faptul că pe zi ce trece se apropie de această dată de mare importanță în viața lor.

„Sincer să fiu sunt speriat. Auzind de la profesori ce ne așteaptă a fost cam înspăimântător. Va dura mai mult timp să ne pregătim pentru examenele în limba română. De fapt, am știut că din limba și literatura română vom da examen, tocmai pentru că suntem în liceu românesc. Dar să mai dăm încă din două materii... Nu știu cum va reuși. Sper că toți vom avea destul timp să ne pregătim și sper că vom încheia cu succes ultimul an de studii. Nu a fost îndeajuns vestea aceasta, ci am mai fost informați că dacă vom avea nevoie de examen de limbă va trebui să avem un rezultat de 80%. Acest exercițiu va fi cel mai greu. Nu-i de ajuns că vom avea trei materii în limba română, pentru că asta în sine nu înseamnă că vom și primi examenul de limbă.”

Sándor Bálint, cl. a XII-a

„Am fost surprins de cele spuse despre noua lege în legătură cu bacalaureatul. Aproape în fiecare zi îmi pun întrebarea: oare îmi va reuși? Nu va fi un lucru ușor, dar trebuie să ne străduim să știm cât mai mult din română, ca să reușim cu bine. De când știu despre această schimbare, parcă zilele trec și mai rapid apropiindu-mă de bacalaureat. Nu este timp de amânare, trebuie să mă pun pe treabă. Dar cu ce să încep?”

Robert Ruja, cl. a XII-a

„Părerea mea este că nu suntem pregătiți pentru această probă. Anul premergător ar fi trebuit realizat de mai mulți ani, ca să avem posibilitatea de a frecventa mai intens limba și literatura română. Pentru mine această veste despre noul tip de bacalaureat a fost ca un trăsnet. Ar fi bine dacă cei

„M-am îngrozit. Ce-o să fac? Adevărul este că m-am speriat de noile reguli. Într-un fel e bine, iar pe de altă parte poate nu. Este bine că în cele mai multe școli superioare nu trebuie să dăm separat examen de admitere, pentru că dacă reușește bacalaureatul este îndeajuns. Dar dacă nu reușește chiar așa cum ar trebui, atunci nu mai avem șansa de a corec-

care nu au nevoie de limba română să nu fie obligați să dea examen din limba respectivă. De exemplu, am un coleg care e foarte bun la matematică, istorie, biologie, dar româna că merge mai slab. Se poate că datorită acestui fapt nu-i va reuși să aibă un rezultat bun la bacalaureat. Poate să reușească și bine. Noi acum toți ne-am speriat și nu mai vedem numai partea negativă, dar cine știe... Este posibil ca la sfârșitul examenelor să avem impresii bune și să terminăm cu succes.”

Agneta Lövei, cl. a XII-a

ta. În anii trecuți, elevii au primit bacalaureatul și după aceea s-au dus la examenele de admitere. Acuma nici eu nu mai știu cum ar fi cel mai bine. Pentru cei care acum au început cu anul premergător sigur îi le va fi mai ușor, pentru că acest an este destinat ca ei să însușească limba română cât mai bine. Noi suntem primii care vom da examen după noile reguli. Tot liceul e curios ce părere vom avea în sfârșit.

Ottó Puskár, cl. a XII-a

-laura-

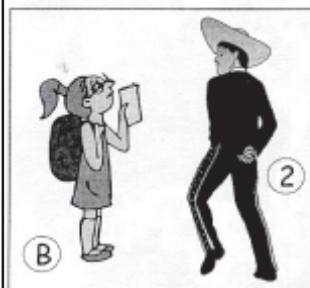
Binefacere pentru copilașii din Bedeu

Conform tradiției, conducerea Grădiniței din Bedeu organizează și în acest an o serată de binefacere în beneficiul copilașilor. Evenimentul din 7 noiembrie va da loc unui program cultural-folcloric, susținut de copiii grădiniței, precum vor prezenta programul lor și invitații speciali, echipa de dansuri populare din Micherechi. Alături de acestea, participanții seratei vor primi o cină gustoasă și își vor încerca norocul la tragerea tombolei.

Încasarea seratei de binefacere va fi cheltuită pentru jucării și alte rechizite ale copilașilor din grădinița din Bedeu.

- pătaș -

Perechi rătăcite

Perechile din diferitele cadre le-am încurcat. Scrieți sub litere numărul perechii potrivite!

A	B	C	D	E	F

„În jurul tablelor de șah s-a format o societate adevărată”

Nu aș fi crezut că șahul poate fi atât de interesant încât relatările despre o finală de șah o să le aștept cu nerăbdare și că o să țin pumnii pentru victoria unui șahist. Aceasta se întâmplă cu mine în aceste zile, când se află în curs de desfășurare finala dintre Lékó Péter și Vladimir Kramnik, contând pentru titlul de Campion Mondial Profesionist. Acest lucru mă surprinde, deoarece cunosc doar mutările de bază ale acestui joc.

„Este ceva firesc ca atenția oamenilor să se îndrepte în aceste zile spre șah, fiindcă nu de multe ori s-a întâmplat în istoria acestui sport nobil ca un reprezentant al Ungariei să joace într-o finală”, îmi spunea Petru Stan din Giula, atunci când l-am contactat, știind că îi place foarte mult „jocul regilor” și că el însuși este șahist. Intenția mea a fost să discutăm despre finala Lékó-Kramnik. Spre marea mea bucurie însă nu numai despre această finală am vorbit, ci și despre anumite aspecte interesante privind în general istoria acestor finale, aflând astfel mai multe curiozități.

Primul titlu de Campion Mondial a fost câștigat în 1886, la New York, de Wilhelm Steinitz, care l-a învins pe polonezului Johannes Zukertort. Șahistul austriac, originar din Praga și-a apărât de trei ori titlul obținut în America. De două ori contra rusului Cigorin și oda-

tă împotriva șahistului de origine maghiară, Gunsberg Izidor. Însă, în istoria șahului maghiar, Maróczy Géza a avut cea mai mare și până acum unica șansă să urce pe tronul mondial, fiind în 1903 foarte aproape să joace cu Campionul Mondial al vremii, germanul Emanuel Lasker. Însă din păcate, această finală, din cauza lipsei surselor financiare, nu s-a ținut, șahistul german refuzând să joace în asemenea condiții cu Maróczy.

Emanuel Lasker s-a născut în 1868 la Berlin. Fiind tare la capitolul psihologie, adică în depistarea punctelor slabe ale psihicului adversarului și foarte tenace de a și profita de aceste slăbiciuni, el a fost numit „Filozoful Șahului”. A cucerit titlul mondial în 1894, învingându-l pe Steinitz cu scorul final de 10-5, și a rămas pe tronul lumii timp de 27 de ani, până în 1921. Cei care l-au urmat, Jose Capablanca, Alexander Alechin, Max Euwe, Mihail Botvinnik, Vasili Smislov, Mihail Tal, Tigran Petrosian, Boris Spaski, Bobby Fischer, Anatoli Karpov, Gari Kasparov și Vladimir Kramnik, nici unii n-au reușit să rămână timp atât de îndelungat în posesia titlului de Campion Mondial. Kramnik a devenit Campion Mondial acum patru ani, în anul 2000. „Precum la pugiliști există mai multe organizații, și la șah sunt două structuri mondiale.

Lékó Péter și Vladimir Kramnik

Este odată Uniunea Internațională de Șah (FIDE), a cărei Campion Mondial este Kramnik, și există încă Consiliul Maeștrilor Mari (PCA), unde Gari Kasparov este deținătorul titlului mondial”, am aflat de la Petru Stan, cu care abia după această scurtă incursiune în istoria șahului am început să vorbim și despre partida inaugurală a finalei Lékó-Kramnik. „În seara zilei de 24 septembrie, când s-a disputat partida de debut, firește și eu am stat în fața micului ecran și cu toate că am fost puțin dezamăgit din cauza înfrângerii lui Lékó, am așteptat cu mare interes analiza. Am fost de acord cu comentatorul partidei, că

șahistul nostru a intrat în capcana lui Kramnik, șahistul rus fiind pregătit excelent de bine din jocul lui Lékó. L-a citit pe șahistul maghiar”.

Acum, când aștern pe hârtie aceste rânduri, scorul finalei este de 5,5-4,5, ceea ce înseamnă că Lékó a reușit să preia conducerea în fața șahistului rus. Care va fi rezultatul final, deocamdată nu se știe. Însă sunt convins că pe lângă Petru Stan, împreună cu o bună parte a populației țării, și ceilalți membri ai echipelor de odinioară care au concurat în cadrul „Cupei Foi Noastre” țin pumnii pentru șahistul originar din Seghedin și urmăresc cu emoții această finală care durează până la data de 18 octombrie.

Petru Stan ne mărturisește și despre relația unor români din Ungaria cu șahul: „Acum vreo treizeci de ani a existat o competiție de șah, inițiată și organizată de Alexandru Hoțopan, redactorul șef de atunci al săptămânalului Foaia Noastră. La Cupa Foaia Noastră, cum s-a numit întrecerea, au participat echipe din localitățile noastre populate și de români. Fiecare echipă a fost compusă din câte trei șahiști. Formația noastră din Giula, avându-i în componență pe Alexandru Hoțopan, Nicolae Luțai și pe mine, a fost o echipă foarte puternică. Am și câștigat de mai multe ori aceste competiții anuale, care s-au ținut, dacă

nu mă înșel, până la sfârșitul anilor '80. Aceste competiții nu numai că au fost ocazii bune de întâlnire, dar, am impresia, au și îmbogățit participanții cu multe revelații, păstrându-se în amintirea jucătorilor și câteva partide memorabile. Ceea ce înseamnă că au fost multe meciuri disputate între echipe bune și șahiști amatori buni și valoroși. Cu echipa din Băntia, din care făcea parte, bunăoară, și dr. Emil Garami, întotdeauna am jucat meciuri grele. Nici odată nu a fost ușor de pronosticat care formație va câștiga. Tot așa ne-au dat de furcă și micherechenii. Și pe mine m-a bătut, de pildă, domnul Băican, componentul formației micherechene. Regret că s-au terminat aceste întreceri, fiindcă ne-am simțit excelent la aceste ocazii. Mai ales că după competiție nu ne duceam îndată acasă, ci rămâneam să mai discutăm lângă un pahar de bere. S-a format o societate adevărată în jurul tablelor de șah.”

Eu, personal, mă bucur că Lékó Péter, un reprezentant al Ungariei, joacă în aceste zile în finala Campionatului Mondial de șah, pentru că pe marginea acestei finale am avut ocazia să ne amintim și despre o inițiativă bună, îndrăgită pe vremuri.

„Cupa Foaia Noastră” a fost organizată de Alexandru Hoțopan care, interesându-mă despre finala Lékó-Kramnik, mi-a spus că urmărește cu interes partidele de la Brissago, Elveția. Adam Bauer

Poștașul Anului este un micherechean

Cu ocazia Zilei Mondiale a Poștei, săptămâna trecută, Poșta Ungară a organizat o festivitate la Centrul Congreselor din Budapesta, în cadrul căreia, printre altele, a oferit distincții pentru cei mai meritoși angajați ai instituției. Cea mai înaltă distincție, Premiul Poștașului Anului, a fost înmănată în acest an pentru Teodor Gurzău, de origine din Micherechi, un vechi abonat al Foi românești.

Teodor Gurzău lucrează de 40 de ani în cadrul Poștei Ungare, actualmente fiind conducătorul Oficiului poștal nr. 70 din Budapesta. Acest oficiu poștal este cunoscut prin faptul că este

centrul unde se adună toate bancnotele false găsite pe teritoriul țării. După studiile elementare, Teodor Gurzău a plecat din satul natal, la sfatul unui unchi, pentru a studia la un liceu tehnic de

poștă și telecomunicații, terminând apoi și facultatea în acest domeniu. Despre originile sale micherechene vorbește întotdeauna cu mândrie.

-e-

250 de ani de școală românească în Transilvania

Mitropolia Blajului a marcat, la sfârșitul săptămânii trecute, un eveniment de mare importanță pentru Biserica Greco-Catolică și pentru întreg neamul românesc: împlinirea a 250 de ani de la înființarea primelor școli românești din Transilvania.

Programul manifestării a debutat cu un Te Deum, oficiat la Catedrala Mitropolitană „Sfânta Treime” din Blaj, în prezența Mitropolitului *Lucian Mureșan*, a întregului corp episcopal

greco-catolic, a altor personalități marcante ale vieții cultural-religioase și a unui mare număr de credincioși. În anul 1848 a fost dezvelită statuia Episcopului *Ioan Inochentie Micu Clain*, cel al cărui vis a fost realizarea la Blaj a unui important centru bisericesc, cultural și politic al românilor din Transilvania, ideal căruia i-a consacrat toată viața, luptând pentru drepturile națiunii române până la moartea sa în exil, la Roma. I. K.

Delta Dunării, din ce în ce mai atrăgătoare pentru turiștii străini

În Delta Dunării s-a înregistrat în acest an un record în ce privește numărul turiștilor străini. Zona a fost vizitată în primele 9 luni ale anului de un număr dublu de turiști decât în perioada similară a anului trecut, la această creștere contribuind substanțial și cursele dunărene de mare capacitate. În timp ce anul trecut turiștii străini puteau ajunge în portul Tulcea cu doar șase cur-

se, anul acesta tour-operatorii au introdus 100 de curse, și numărul acestora ar putea spori anul viitor chiar la 400. După cum afirmă specialiștii ungari, Delta Dunării reprezintă un punct de interes pe piața turistică ungară, existând perspective foarte bune pentru relansarea turismului și ar fi oportun să se realizeze aici programe turistice bilaterale româno-ungare.

Foaia românească pe Internet
www.foaia.hu

Fotodocumentar

Pruncul din brațele mamei este bunica lui Örs Kalcsó din Chitighaz
(Fotografie din arhiva familiei)

Talentul deosebit al unui copil din Chitighaz

Întotdeauna m-a uimit talentul, dibăcia acelor oameni, care în diferite domenii ale artei creează ceva frumos. Mai cu seamă atunci, când un copil își încearcă talentul, ba chiar reușește să săvârșească o creație bună.

Copilul pe care vreau să-l prezint acum se numește *Örs Kalcsó*, are 12 ani și este elevul Școlii Românești din Chitighaz. Cu toate că numele nu-l trădează, din partea bunicilor are origine românească, familia numindu-se Sabău, cum li se spune la noi, în sat, „a lu Blagu”.

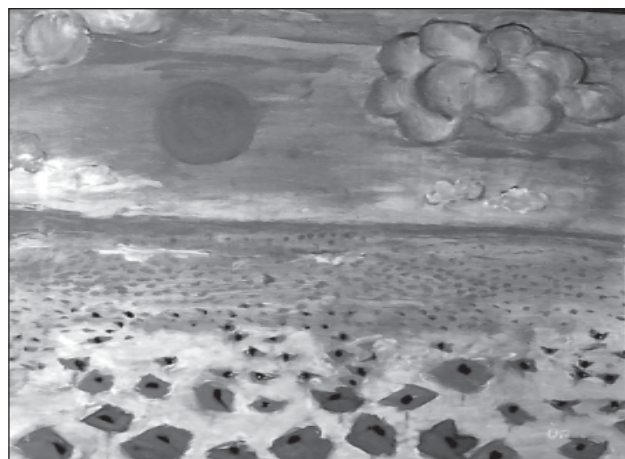
Băiatul are o comportare exemplară și rezultate bune la învățătură. Este un adevărat copil, interesat, voios, jucăuș și, nu în ultimul rând, foarte talentat. De doi ani sunt diriginta lui și de atunci îl cunosc mai temeinic, nu numai la orele de studiu ci și cu ocazia convorbirilor libere, a excursiilor etc. De exemplu, cu ocaziile lui pe munți, de mai multe ori am observat că în natură, în pădure, a recunoscut aproape toate plantele, păsările. Le-a însușit din cărți, dar și acasă are diferite animale. Cel mai mult îi plac păsările. Dispune de o aptitudine de a observa adân-

cul lucrurilor. Toate acestea îl ajută mult să poată desena și picta foarte frumos. Înainte de a picta, își amestecă vopselele pe paletă, să primească culoarea cores-

Aletea, unde funcționează Școala de Artă „Talentum”.

Încă în vară, la 16 iunie, talentatul băiat a luat parte în orașul Csongrád cu mai multe desene la Festivalul de

punzătoare temei alese și, după aceea, se așează înaintea planșetei.

Temele lui sunt plantele, animalele și anume, berzele și bobocii în cuib. Pe lângă talentul pe care-l are, probabil, o parte a și moștenit prin genă de la tatăl său, care este pictor. Dar cu ajutorul și cu dragul mamei sale, care face totul pentru fiul său, el își perfecționează cunoștințele de pictură la

Artă din Câmpia de Sud, unde a avut mari succese.

Sunt convinsă că talentul e un dar de care trebuie să te folosești. Însă numai talentul nu este de ajuns ca să ajungi ceva, trebuie și sârguință, perseverență, pasiune, ca să duci lucrurile până la capăt, să-ți atingi țelurile.

Lui Örs Kalcsó îi doresc din inimă să devină renumit și să aibă succese în viață.

Maria Sarca Zombai

Preoții mexicani contra telefoanelor mobile

Mai mulți preoți din Mexico City au instalat în biserici un sistem de întrerupere a recepției telefoanelor mobile, informează site-ul Ananova. Ei se plâng de faptul că numărul telefoanelor care sună în timpul slujbelor religioase a devenit insuportabil. Preoții catolici de la patru biserici din Mexico City au instalat deja acest sistem. Realizat după o tehnologie israeliană, sistemul întrerupe sem-

nalul telefoanelor mobile la intrarea în biserică. Bulmaro Carranza, un preot al bisericii Sagrado Corazon, a declarat pentru publicația Las Ultimas Noticias: „Când nu aveam acest sistem era extrem de iritant să auzi telefoane sunând pe toată durata slujbei. Biserica noastră a fost prima care a folosit această tehnologie și acum primim telefoane din întreaga țară și suntem în treaba de sistem”.

Emil Cioran

1911 – Se naște la 18 aprilie, la Rășinari, unde tatăl său era preot. Face studiile liceale în Sibiu, la Liceul Gheorghe Lazăr.

1928–1932 – Urmează cursurile Facultății de Filozofie și Litere din București, încheiate cu o teză despre Henry Bergson.

1933–1935 – Are o bursă de studii în Germania.

1934 – Primește premiul Comitetului pentru premierea scriitorilor tineri needitați, cu prima sa carte, *Pe culmile disperării*.

1936–1937 – Este profesor de filozofie la un liceu din Brașov.

1937 – Obținând o bursă a statului francez pentru doctorat, care-i va fi prelungită în 1938, se stabilește la Paris.

În România, a colaborat la *Gândirea*, *Vremea*, *Floarea de foc*, *Calendarul*, *Revista de filosofie*, *Convorbiri literare*, ș.a.m.d.

Din 1947, începe să scrie în limba franceză.

Pentru *Précis de décomposition* (1949) obține, în 1950, Premiul Rivarol.

A publicat cinci cărți în România și mai bine de zece în Franța, toate la *Gallimard*.

1994 – Emile Cioran se stinge din viață.

Nicolae Steinhardt

1912 – La 12 iulie se naște în comuna Pantelimon de lângă București, Nicu-Aurelian Steinhardt. Tatăl său, inginerul și arhitectul Oscar Steindhardt, conducea o mică fabrică de cherestea.

1919–1929 – Învață la școala primară „Clementa”, apoi urmează cursurile liceului „Spiru Haret”. Printre colegii mai mari de aici se numără Constantin Noica.

1934 – Își ia licența în Drept și Litere la Universitatea din București. În același an, publică, sub pseudonimul Antisthius, extras din Caracterele lui La Bruyère, volumul parodic *În genul lui Cioran, Noica, Eliade*.

1936 – Își susține, la București, doctoratul în drept constituțional.

1937–1939 – Călătorește în Elveția, Viena, Paris și Anglia. Ajuns în țară, în 1939, începe să lucreze ca redactor la „Revista Fundațiilor Regale”.

1959 – În ianuarie, refuzând presiunile securității de a fi folosit ca martor al acuzațiilor împotriva lui Constantin Noica, este introdus în „lotul” filosofului (și al prietenilor comuni) și este condamnat la 13 ani muncă silnică pentru „crimă de uneltire contra ordinii sociale”. Această nouă lovitură a sorții se dovedește a fi hotărâtoare, căci la 15 martie 1960, în închisoarea Jilava, ieromonahul basarabean Mina Dobzeu îl botează întru Hristos (era evreu), naș de botez fiind Emanuel Vidrașcu (coleg de lot, fost șef de cabinet al mareșalului Antonescu), iar ca martori ai tainei participă Alexandru Paleologu, doi preoți catolici, doi preoți uniți și unul protestant, „spre a da botezului un caracter ecumenic”.

1964 – Îndată după eliberare, în august, la schitul bucureștean Darvari își desăvârșește taina botezului prin ungere cu mir și primirea Sfintei Împărtășanii.

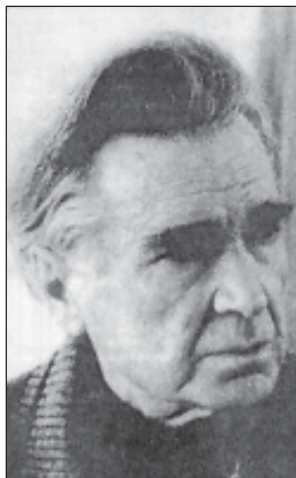
1964–1969 – Refuză, cu rigidă intransigentă, „orice fel de colaborare cu comunismul”. Este încărcător-descărcător pe un camion de „Alimentară” până când este grav rănit în urma unui accident de circulație (1968). Este spitalizat la „Pantelimon” până în martie 1969. La insistențele prietenilor (Paleologu, Noica ș.a.) reintră în viața literară prin traduceri, medalioane, mici eseuri publicate în „Secolul 20”, „Viața Românească” etc.

1980 – La 16 august este călugărit de ÎPS Teofil Herineanu, arhiepiscopul Clujului. Este călugăr la părințele stareț al Rohiei, Serafim Man.

1989 – La 29 martie scriitorul-călugăr moare la spitalul din Baia Mare.

CIORAN către STEINHARDT

Trei scrisori inedite adresate de Cioran monahului Nicolae de la Rohia

Paris, la 29 martie 1980

Dragul meu prieten,
Tocmai am închis ale dumneavoastră Incertitudini și cea mai bună cale de a vă vorbi despre ele este să vă semnez capitolele care m-au frapat în mod deosebit. Acestea sunt cele despre: Malraux, Virginia Wolf, Galsworthy, Sade, von Balthasar, Leon Daudet, Wilde, Rilke și Cezanne, Gide, Dostoievski. Imparțialitatea dumneavoastră m-a sedus, fără îndoială pentru ca această calitate mie îmi lipsește, ca dovadă alegerea făcută printre personalitățile cărora le-ați trasat portretul. După toate reflexiile, nu e vorba atât de o preferință din parte-mi ci de o nervozitate aparte față de numele pe care le-am citat: am vrut doar să văd reacția dumneavoastră față de ele. Pot să spun acum că vă cunosc mai bine, critica nefiind decât o confesiune indirectă. Ceea ce nu exclude obiectivitatea. În mod normal ar fi trebuit să-l executați pe Leon Daudet, ale cărui insolente și luări de poziție politice sunt detestabile; dar ați simțit importanța memorialistului și a acestui temperament unic, care îi face excesele scuzabile. De fiecare dată când îl citesc sunt revoltat, indignat și totuși înțelegător. La ora actuală, sunteți unul dintre foarte puținele spirite care îi recunosc un har de evocator absolut excepțional. În ce-l privește pe

Malraux, găsesc că sunteți prea generos; foarte corect și foarte riguros cu Sade; foarte sever cu Wilde. Dar, în fine, intenția mea nu e de a vă cântări judecata, ci de a vă mulțumi pentru orele petrecute în compania dumneavoastră. Vă mărturisesc că citindu-vă, nici o clipă n-am putut să mi vă imaginez într-o mănăstire. Și în Balkani, pe deasupra! Gustul și formația dumneavoastră intelectuală arăta cât de mult aparțineți acestei lumi rafinate, seducătoare și condamnată! Dacă am înțeles bine, această carte este un „adio” trecutului dumneavoastră, înainte de a vă cufunda în rugăciune. Pentru dumneavoastră totul începe acum, în timp ce noi rămânem, mai mult ca niciodată, înclieiați în mizeriile noastre.

Cu vie amicitie,
EMC

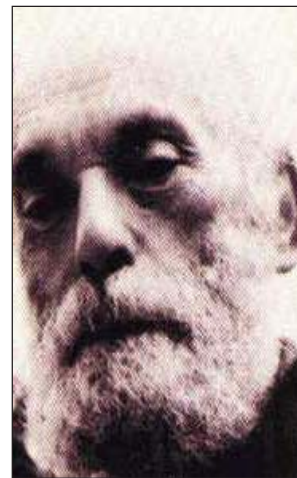
Paris, la 2 august 1981

Dragul meu prieten,
În foarte frumoasa dumneavoastră scrisoare acordată prea multă importanță nimicurilor pe care le-am debitat ici-colo despre creștinism și, ceea ce e și mai grav, despre Hristos.

În realitate, și dumneavoastră o știți foarte bine, sunt un spirit religios, dacă religia presupune o conștiință fără dubiu a golului acestei lumi. Ce mai contează restul, din moment ce știu ce înseamnă a te ruga (și, mai mult, neputința de a o face). Dar vă autorizez să o faceți în locul meu.

Fiți indulgent cu această răbufnire de orgoliu, de fapt involuntară, dar cum mâine plec la Engadine, sunt sigur că mi-a fost insuflată din depărtare de însăși stafia lui Nietzsche, care trebuie să mai bântuie pe acolo.

Crede în amicitia mea vie
EMC

Paris, la 10 martie 1983

Dragul meu prieten,
Nu vreau să las fără răspuns frumoasa dar prea umila dumneavoastră scrisoare. Dar ce aş putea să vă răspund? Neantul a cuprins viața mea, nu mai fac nimic, am încetat de a mai scrie, am devenit cineva despre care se vorbește prin ziare și reviste, un simulacru de ființă. Singura mea consolare este muzica: ascult Brahms în fiecare zi, mă cufund mai mult în melancolie, sentimentul cel mai opus salvării, din moment ce îi amenința tocmai pe cei care se cred salvați. Trebuie să spun că vă admir: cum se face că nu vă cuprinde și pe dumneavoastră? Plictisului monastic, teribilei accedii pe care o simt în lume, care cum îi scăpați dumneavoastră în solitudine? Am fost mult timp și mai sunt încă cufundat de alura devastatoare a acestei experiențe negative, de care vorbesc cărțile de asceză. Sunt sigur că aş fi fost un călugăr prost, un pustnic byronian? Pentru că nu poţi scăpa de acest demon care bântuie tocmai în această singurătate. Dacă aş fi cu dumneavoastră la Rohia, ori mănăstirea s-ar prăbuși peste noi, ori aş ajunge un sfânt care și-ar anula identitatea. Oare ar trebui să vă invidiez ignorarea gustului pierzaniei?

Cu nesfârșită prietenie,
EMC

Conversând cu românii din Ungaria

Despre localitățile unde trăiesc, în proporții diferite, românii: Giula, Micherechi, Chitighaz, Aletea, Otlaca-Pustă, Apateu, Bățania, Jaca, Săcal, Furta, Bedeu, Pocei, Vecherd și altele (aflate în județele Bichiș, Bihor ori Ciongrad din Ungaria) aveam să aflăm cu ani în urmă din ziarul în limba română „Foaia noastră”, tipărită la Giula (Gyula) și la care eram atunci abonat. De multă vreme îmi stăruie în gând dorința de-a le vedea măcar dacă nu chiar de a lua contact cu câțiva din frații noștri de acolo.

Trebuie să spun că, până la începutul lui septembrie 1990 n-am mai fost în Ungaria de mulți ani. Deplasările anterioare au acoperit, pentru ochiul meu căutător, doar partea centrală și de nord a țării vecine. La Gyula (Giula, județul Bichiș) nu fusesem niciodată. Ideea de a vizita această zonă mi-a venit răsfoind întâmplător un prospect turistic frumos tipărit al respectivei zone. Și cum n-am întrezărit nici o dificultate pentru a întreprinde un asemenea voiaj (afară de cei vreo 300 de km până la graniță, pe o șosea prost întreținută între Carei și Oradea), iată-mă într-o după-amiază admirabilă de septembrie la punctul de graniță Vărsand. Nu-mi vine să cred: e ora 15.30 și în graniță sunt singur. Prezint grănicerilor cele de trebuință și delegația de serviciu, deschid portbagajul. Vameșul se uită la valiză, la sacoaș cu merinde și la lăbușele cumpărate din Salonta și mă întreabă: „Cergă aveți?”. „Mi-ar trebui, zic, dar e cam scumpă. Dar ce e cu cerga, fiindcă asta e un produs de pe la noi...”. „Așa este – zice simpatica vameșă – numai că arădenii le cumpără de pe piață, tot de la maramureșeni, și le duc pe cealaltă piață, la Gyula și le vând pe mărci germane. De aceea v-am întrebat!” Mă lămuresc, deci, și plec. Nici o dificultate de trecere prin vama maghiară. Abia pornesc mașina că și încep orașul Gyula. Trec prin centru și mă opresc întâmplător lângă un mic parc. O adevărată întâmplare! E chiar „Groza-park”, cu arbori înalți, din specii diferite, pare în care sunt așezate busturile lui Albrecht Dürer și Ady Endre. În marginea parcului se înalță biserica românească („görögkeleti templom”, cum scrie pe o

placă alăturată) și, în imediata vecinătate, sediul Vicariatului ortodox român, consistoriul eparhial. Apăs pe soneria din stânga porții de intrare cu gândul că aș putea fi primit să discut câteva minute cu părintele-vicar. Dar nu răspunde nimeni. Biserica e închisă, cu o ușă grilaj. Privesc de afară splendorile dinăuntru: pictura, obiectele de cult, altarul. În fața bisericii domină o cruce din piatră pe care stă scris în românește „Această sfântă cruce a ridicat-o credinciosul Lazăr Bogar spre mărirea lui Dumnezeu. Gyula, la 29 mai 1969”. Revin a doua zi, încerc să fiu primit la Eparhie, dar nu-mi surâde nici de data asta norocul. Arunc o privire mai atentă în preajmă. Pe porți era unei Dacii 1310 gri citesc numele Ștefan Popa. Mă îndrept spre șofer și-i zic în românește „Bună ziua!” Amabil, omul intră în vorbă. Era chiar proprietarul de meserie profesor și pedagog – în același timp – la Liceul românesc „Nicolae Bălcescu” din Gyula, taximetrist în timpul liber; născut în localitatea Nagykamarás. În timp ce clienții săi se aflau la o scurtă reuniune, am avut vreme să conversăm: despre satele românești din zonă, despre drumuri și locuri, despre școală și viața de fiecare zi. La un moment dat îl întreb: „Câți români trăiesc în județ și în vecinătate?” „Vreo 25-30.000 – îmi zice. Dar la recensământ nu se declară mai mult de vreo 5.000”. „De ce?” „Păi, nu știu!”...

N-am la îndemână nici o hartă. Știu că aici, în oraș, trăiesc circa 2.500 de români și mi-ar plăcea, zic, să văd locuri, oameni, ziduri. Pe unde s-o iau? Descopăr, într-un târziu, lângă Várfürdő, un panou cu harta orașului. Ca un elev conștiincios m-apuc să desenez.

E o după-amiază grozavă. Căldura s-a mai domolit. „Înarmat” cu harta mea desenată, prima tentativă e spre Muzeul Dürer, unde – într-o sală – expune graficiile lui băimărean Andrei Szántó. Ceea ce și fac. Recunosc plăcerea de-a mă fi reîntâlnit și aici cu lucrările unui artist prețuit. O iau agale spre centru, pe lângă „Termal Camping” și, într-un târziu, dau de Ola utca (strada românilor). Din ea pornește o altă stradă: Eminescu. O urmez până la capăt, mă întorc și dau în stră-

zile Gábor Áron, Ady Endre, apoi în Dimitrov, Lenin, Kun Béla. Cititorul va desprinde, cu siguranță, semnificațiile numelor acestor străzi, așa că nu mai insist să spun altceva decât atât: peste tot – case frumoase, curate, o anumită distincție le unește și le separă în același timp. Pe stradă aud foarte rar vorbindu-se românește. După câteva încercări nereușite, un polițist îmi spune exact unde se află redacția ziarului în limba română „Foaia noastră”. Într-o clădire impunătoare. La etajul al II-lea văd scris „Foaia noastră”, iar pe o ușă numele redactorului șef, Alexandru Hoțopan. Era, ce-i drept, cam târziu. În birouri se mai afla numai doamna Maria Cosma, secretară, nou angajată în redacție. Las o scrisoare pentru domnul Hoțopan și plec. Un interviu cu dumnealui aveam să-l realizez a doua zi.

Mă uit la ceas și-mi dau seama că până seara mai e vreme lungă și e păcat s-o pierd. La vreo 20 kilometri se află o mare comună cu populație românească: Micherechi. Vreo 2.500 de locuitori. În mai puțin de o jumătate de oră sunt acolo. O localitate frumoasă, construită temeinic. Într-un „ABC”-ul satului, în bufet, discut cu oamenii. Vorbesc între ei, majoritatea, o limbă românească dulce și veche și-mi vine să cred că aș fi într-un sat bihorean de la noi. Undeva se construiește o casă. Adevărată clacă, tot ca la noi. Stau un moment și mă mir. Nici o cărămidă nu e spartă; sunt aduse în baloți prinși în plastic. Și mă gândesc că anumite lucruri ar fi cazul să le învățăm și noi. Mă alătur unui grup de tineri. Vorbesc ungurește. Din curtea de vizavi o bătrânică strigă în românește: „Mihai, du-te după apă”. Din grup, ascultător, se desprinde – un adolescent și pleacă. La primărie nu mai e nimeni...

A doua zi sunt la Sarkad. Aud vorbă românească și intru în vorbă cu Gheorghe Mărcuș. A fost 42 de ani morar în sat, azi e pensionar și se ocupă în fiecare an de creșterea a 10.000 de găște pentru pene. E asociat cu încă doi români din sat. Câștigă serios. El spune că vreo 500.000 de forinți anual. „Bine, zic, dar cine ciupilește găștele?” „Cum cine? Țigani! Aștia sunt foarte harnici aici. Sunt or-

ganizați în echipe, câte 20-30, vin exact când îi chemi. Fiecare ciupilește câte 80-100 de găște pe zi, câștigând zilnic deci până la 1.000 de forinți!” În timp ce discutăm, începui să mă dumeresc de ce țiganii noștri – cu gândul drumului spre Vest nu fac purici, cum se zice, în Ungaria. Trebuie muncit și nu prea le e la îndemână!

E o zi de joi. La Sarkad e piață. Pe capotele a vreo zece Dacii cu număr de Arad și Timișoara sunt expuse sute de produse greu de găsit în magazinele noastre. Între altele, uriașe păpuși „Arădeanca” pe care bișnițarii noștri cer 1.000 de forinți. Li se dă!

Începe ploaia. Mă urc în mașină și plec la Chitighaz, un sat frumos, tăiat de străzi lungi, drepte (numite de localnici „crestuluri”). Satul, în majoritate, e locuit de români. Pe strada Doja, la nr. 65, un om mai în vârstă sfida ploaia, curățindu-și șanțurile. E badea Ștefan Peregyi. Mă invită în casă și vorbim de toate. Soția sa, Maria, pune „piparcă” pentru iarnă. „Dacă sunteți român întreb – de ce vă numiți Peregyi?”. „Ehei”, povestea e mai veche. Prin '38, tata a vrut să-și facă o casă

nouă. Avea nevoie de loc. Atunci notarășul i-a spus: dacă vrei să primești loc, îți schimb numele! Și, uitați, așa a devenit din Popa Ștefan, Peregyi Ștefan”. Alături, la nr. 67, locuiește familia truț. El e român. Acum e la lucru. Soția sa e pensionară. Amabilă, ne invită la o cafea. Știe românește doar câteva cuvinte, învățase de la soț. Ploaia mai încetează. În centrul comunei schimb câteva gânduri cu un lucrător comercial, pe nume Pipaș, cu alți români: Gheorghe Hotea, I. Szantó, Gh. Popa. Despre noi știu aproape totul. Prind perfect emisiunile programului I de la București. Despre ei înșiși vorbesc puțin, cu o anumită prudență. Întrebărilor noastre, însă, a răspuns mai în detaliu dl. Al. Hoțopan.

„Foaia noastră” este ziarul Uniunii Democratice a Românilor din Ungaria, săptămânal în 8 pagini, tipărit în limba română la Giula (singura publicație în românește în toată Ungaria), în condiții grafice excelente.

(Continuare în numărul următor)

V. R. GHENCEANU

(Articol apărut în Revista „România km 0”, Baia Mare, 2003)

Cartea își caută cititorul

Revista de cultură „România km 0”, apărută recent sub egida Asociației Scriitorilor din Baia Mare și a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare a acordat un număr special culturii românilor din Ungaria.

În introducerea și editorialul său, Redacția prezintă această revistă și subiectul ei – cultura românilor din Ungaria – în felul următor: *Revista deschisă, cu acest număr, spre acești inimoși „risipitori de cuvinte” caută să fie sunetul timbrat al româniității, gazdă bună locuitorilor limbii române din țara vecină. Pe alt sunet, revista aduce acasă, cititorului român de aici, ziditorii în cultura română din Ungaria, aproape neștiuți ori ignorați, recuperându-i în ființa noastră românească, unică și nedespărțită.*

Conform cuprinsului revistei, cele 170 de pagini sunt împărțite în capitolele „Dialoguri culturale”, „Poezie”, „Proză”, „Istorie și critică literară”, „literatură documentară”, „Tradiție și spiritualitate”, „Eseuri, cronici”, „Interferențe”, „Arte vizuale”, „Comunitatea”, „Donații – Inedite” și „Varia”, în care găsim creații de și despre autorii lor, reprezentanți fideli ai artei și culturii noastre.

Pentru cititorii *Foii românești*, care ne vor retrimite acest cupon vom expedia revista în mod gratuit.

Numele și prenumele:

Adresa:

☐ Da, aș vrea să primesc un exemplar din revista „România km 0”.

Fotbal

România a pierdut la limită, dar a pierdut și din elan

Suporterii și-au făcut datoria la Praga

Naționala României demult n-a mai fost însoțită în străinătate de atâția români. Pe Arena Toyota din Praga au fost prezenți cel puțin 2.500 de fani români, veniți din țară și din aproape toate colțurile Europei. În numeroasa galerie oaspete și-au ocupat locul și cei peste 20 de români din Ungaria, care i-au încurajat pe elevii lui *Lordănescu*, alături de ceilalți. În capitala cehă, în timpul zilei de sâmbătă, a dominat o atmosferă de fotbal, mai ales datorită suporterilor români îmbrăcați în galben sau înfășurându-se în drapelul tricolor. Aceștia au călătorit sute sau mii de kilometri pentru a vedea pe viu cea de-a patra confruntare a naționalei române din prima grupă preliminară pentru Campionatul Mondial 2006, ce se va desfășura în Germania.

Sportivitate
și respect reciproc

În drum spre Cehia deja pe autostrăzile din Ungaria și Slovacia s-a putut sesiza atmosfera meciului. Zeci de autocare și mașini românești, împodobite cu tricolor, băteau drumul spre Praga. La granița maghiaro-slovacă s-a și făcut o evaluare a șanselor între suporterii bucureșteni și cei din Ungaria. Apoi, cum ne

tru o fotografie comună. „Ne-am alăturat și noi galeriei românești și am participat la această întrecere nobilă, fără nici o urmă de violență. Au fost momente emoționante și o demonstrație frumoasă a respectului reciproc”, ne-a povestit *Zoli Netea*, unul dintre suporterii români din Ungaria. În apropierea stadionului, lumea se aduna deja cu două ore înaintea meciului și cocoșul galben al românilor — un tânăr îmbrăcat în acest veșmânt — s-a înțeles excelent cu fetele cehe aflate în tricoul idolului lor *Milan Baros*. Înainte de intrare în stadionul modern, de ultimă modă englezească s-au mai fă-

Foto: T. Boca

apropiam de orașul țintă s-au sporit și mai mult suporterii români. În Praga, la fiecare colț se auzea câte o vorbă românească. În ziua partidei, pe piața Primăriei Vechi și-au dat întâlnire mai multe sute de suporterii români, care își probau vocea în fața localnicilor și a numeroșilor turiști străini. Spectacolul a fost întregit și cu prezentarea bannerelor, pregătite în special pentru această ocazie. „Cine sare? România!”, a răsunat piața seculară timp de câteva minute. Apoi, în mod surprinzător pentru noi, obișnuți cu violența din jurul fotbalului, au urmat aplauzele de recunoștință ale suporterilor cehi, care la rândul lor și-au început și ei scândările. Românii au ascultat cu respectul cuvenit performanța gazdelor după care au aplaudat și ei, apoi s-au îmbrățișat pen-

cut câteva fotografii comune, apoi fiecare galerie și-a văzut de treaba și preferința proprie. Garda de securitate și-a îndeplinit rolul mai mult formal, pentru că nici măcar o înjurătură nu s-a auzit la adresa celuilalt. Oamenii de securitate și-au îndeplinit rolul zâmbind și scuzându-se dacă au fost nevoiți să îndepărteze vreun obiect nepermis la un meci de fotbal. De la intrare până la începerea partidei s-au afișat drapelele și inscripțiile ce purtau câte un mesaj pentru echipa favorită. Pe măsura umplerii rândurilor a crescut și vocea galeriilor, iar la intrarea favoriților la încălzire ovaționarea a fost deja perfectă. După intonarea celor două imnuri, galeria românească s-a dezlănțuit și și-a încurajat favoriții pe parcursul întregului meci.

Elan au avut
doar suporterii

Din păcate, elanul suporterilor numeroși nu s-a lipit și de fotbaliști. Prima repriză a adus un joc defensiv al oaspeților și multă nesigurantă în apărare, principalul vinovat fiind *Cosmin Bărcăuan*, depășit cu ușurință de tehnicul și rapidul *Baros*, principalul pericol la poarta lui *Bogdan Lobonț*. Cu toate că arbitrul italian *Rosetti*, la aprecierea fazelor îndepărtate de la cele două porți i-a favorizat pe cehi, în cazul celor din careu a fost indulgent cu românii. Pe la mijlocul primei reprize a arătat continuarea jocului la un fault clar al lui *Lobonț* asupra atacantului *Baros*, însă n-a mai iertat la faza următoare când *Șoavă* l-a tras cu el la pământ pe același *Baros*. Penalty-ul dictat a fost transformat de uriașul *Ian Koller*, constituind singura reușită a partidei. La pauză, modestul *Bărcăuan* a fost schimbat cu *Flavius Moldovan* care s-a dovedit mult mai eficient în lupta cu *Baros*, dar întreaga echipă a intrat pe teren cu mult mai mare curaj. În această parte a jocului, România a dominat confruntarea, dar posesia mingii a rămas sterilă din cauza jocului destul de lent și, în afara unor scipiri, lipsit de idei și rapiditate în gândire. Publicațiile de specialitate din România au apreciat jocul echipei românești ca foarte slab și părerea generală este că elevii lui *Lordănescu* au ratat o oportunitate uriașă de a smulge măcar un punct de la o echipă cehă modestă, cel puțin față de evoluția sa de la Campionatul European din acest an. Publicațiile sportive din Cehia au

apreciat puțin altfel confruntarea. După aceștia, *Rosicky* și coechipierii săi au evoluat foarte bine în fața unui adversar bun. Până la urmă, meciul pierdut doar cu un singur gol n-ar trebui să însemne un capăt de țară, mai ales dacă luăm în considerare faptul că cealaltă echipă favorită a primei grupe din preliminariile Campionatului Mondial 2006, Olanda, a remizat cu 2-2 în Macedonia. Și totodată să nu uităm că Olanda și Cehia ocupă locul 5 și 6 în clasamentul mondial, iar România se află numai pe poziția a 26-a. Deci, dorința suporterilor prezenți la Praga, demisia lui *Lordănescu*, pare a fi numai eoul disperării de după meci, pentru că aceștia au o neastămpărată sete pentru succes, ce a lipsit la ultimele două campanii de calificare.

Liniștea
de după meci

Pentru cehi nu fotbalul, ci hocheiul pe gheață este atracția sportivă primordială. Prin urmare, nu este de mirare că din stadionul cochec construit de numai un an, din cele 19.000 au fost ocupate numai 16.000 de locuri. Bucuria exprimată asupra victoriei a fost limitată pe teritoriul stadionului. Cehii s-au dus liniștiți acasă sau la o bere, unde s-au putut întâlni cu românii sorbind cu gust amar băutura națională cehă. Probabil că mulți dintre aceștia au promis că este ultima ocazie când și-au însoțit favoriții și în străinătate. Dar supărarea trece de pe o zi pe alta și cei care am fost prezenți la Praga ne vom aminti mai mult de atmosfera frumoasă și de atracțiile minunatului oraș, ce și-a păstrat aproape nealterat centrul istoric medieval. Cetatea, Podul Carol, cartierul evreiesc sau Piața Primăriei Vechi rămân eterne, precum este decorul unui meci bun de fotbal cu suporterii cântând și împodobii în culorile naționale ale țărilor lor.

Clasament

1. Finlanda	4	3	0	1	9-3	9
2. România	4	3	0	1	9-4	9
3. Macedonia	3	1	1	1	6-4	4
4. Olanda	2	1	1	0	4-2	4
5. Cehia	2	1	0	1	1-2	3
6. Andorra	2	0	0	2	1-8	0
7. Armenia	3	0	0	3	1-8	0

Ultimele rezultate ale echipelor
noastre de fotbal

Campionatul NB II	
Giula-Böcs	1-2
Campionatul NB III	
Algyő-Bátania	0-1
Campionatul județean, Bichiș, div. I	
Micherechi-Békésszentandrás	0-0
Campionatul județean, Bichiș, div. II	
Aletea-Tarhos	2-4
Campionatul județean, Bichiș, div. III	
Okány-Chitighaz	2-3

Următoarele
meciuri

16 octombrie (sâmbătă)	
Bătania-Túrkeve	14.30
Crâstor-Micherechi	14.30
17 octombrie (duminică)	
Chitighaz-Doboz	14.30
ESMTK-Giula	14.30
Csabacsúd-Aletea	14.30

ROMÂNIA

Luni 18 octombrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Surprize, surprize... (R) 11.30 Teleenciclopedie (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Pro Patria 14.30 Kronika 15.55 Sănătate pentru toți! 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Jurnal de călătorie: Thailanda, Academia de Turism 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Iartă-mă! 20.00 Ochiul magic 21.00 Vorbe despre fapte 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Nocturne 23.30 Film. Aurelien 1.15 Jurnalul TVR 2.15 Film (R) Al treilea miracol 4.10 Clubul de comedie (R) Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Marti 19 octombrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanspremieră 9.10 Serial (R) Sângeră de țigan 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Corect! (R) 11.00 Tezaur folcloric (R) 12.00 Spectacolul lumii (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Alege viața! 14.30 Cultura eco 15.00 Kronika 15.55 TVR în direct 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Jurnal de călătorie: Thailanda, Academia de Turism 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Starea națiunii 21.00 Secretul doamnei Einstein 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Film. Războinicul 0.10 Cinci minute de cultură 0.20 Serial. Sângeră de țigan 1.10 Jurnalul TVR 2.10 Film (R) Aurelien 3.50 Cultura eco (R) 4.20 Alege viața! (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Miercuri 20 octombrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanspremieră 9.10 Serial (R) Sângeră de țigan 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Corect! 11.00 O vedetă... populară (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Teleshopping 14.00 Oameni ca noi 14.30 ...Sed Lex! 15.00 Conviețuiri 15.55 TVR în direct 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Jurnal de călătorie: Thailanda, Academia de Turism 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Film. Dragoste mortală 20.50 Avanspremieră 21.00 Vorbe despre fapte 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Film. Mumford 0.25 Cinci minute de cultură 0.35 Serial. Sângeră de țigan 1.20 Jurnalul TVR 2.20 Film (R) Războinicul 3.55 Sănătate pentru toți! (R) 4.50 Serial. Destine secrete 5.40 Teleshopping.

Joi 21 octombrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanspremieră 9.10 Serial (R) Sângeră de țigan 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Corect! (R) 10.55 Mălaie... cu 5 stele (R) 11.50 Clubul de comedie (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Dincolo de hartă (R) 14.30 Akzente 15.55 TVR în direct 17.00 Serial. Portul miracolelor 17.50 Tragerile Joker și Loto 5/40 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Televiziunea: Ultimul magnat 21.10 Garatant 100% 22.10 Jurnalul TVR 22.40 Film. Lenny 0.35 Cinci minute de cultură 0.45 Serial. Sângeră de țigan 1.35 Jurnalul TVR (R) 2.35 Film Anotimpul lotușilor 4.20 ...Sed Lex! 5.40 Teleshopping.

Vineri 22 octombrie

6.00 Jurnalul TVR 6.45 Agenția doi fără un sfert 7.45 Desene animate (R) 8.15 Corect! 8.20 Cinci minute de cultură 8.30 Teleshopping 9.00 Avanspremieră 9.10 Serial (R) Sângeră de țigan 10.00 Serial (R) Portul miracolelor 10.55 Corect! (R) 11.00 Garatant 100% (R) 12.00 Caravana premierelor (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 13.30 Teleshopping 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 14.30 România politică 15.00 Ex Libris 16.00 Bugetul meu 17.00 Cici! 17.50 Jurnal de călătorie: Thailanda, Academia de Turism 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Mălaie... de 5 stele 20.00 Serial. CSI-Crime și investigații 20.55 Gorbaciiov-asul din Maneca Rusească 22.05 Jurnalul TVR 22.35 Filme șoc și filme șic 0.35 Cinci minute de cultură 0.45 Serial. Sângeră de țigan 1.30 Jurnalul TVR 2.30 Film (R) Rătăcit în lumea largă 4.10 Garatant 100% (R) 5.05 Serial. Destine secrete.

Sâmbătă 23 octombrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.20 Teleshopping 7.30 Desene animate 8.30 Lumea lui Trick 9.30 Teleshopping 9.45 Agenția 2 fără un sfert 10.00 Cartea TvRecordurilor 11.00 Caravana premierelor 11.30 Spectacolul lumii 12.00 Lumea-n care trăim 13.00 Jurnalul TVR 13.15 Avanspremieră 13.30 Inimă de român! 14.30 O vedetă... populară 16.00 Thailanda, Academia de Turism 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Surprize, surprize... 21.10 Avanspremieră 21.20 Surprize, Surprize... 22.00 Jurnalul TVR 22.20 Taverna 23.50 Film. Salvarea 1.30 Jurnalul TVR (R) 2.30 Film. Pericolul 4.05 Caravana premierelor (R) 4.35 Serial. Destine secrete 5.25 Teleshopping.

Duminică 24 septembrie

6.00 Universul credinței 7.30 Debut 50 plus 8.30 Desene animate 9.30 Orizont 2007. Eu și Europa 10.30 Ulița spre Europa 10.45 Viața satului 12.00 Agenda politică 13.00 Jurnalul TVR 13.15 Tezaur folcloric 14.20 Român pe Everest 14.50 Avanspremieră 15.00 Serial. Școala de luptători 16.00 Travelling circular 17.00 Clubul de comedie 17.50 Tragerile Loto 6/49 și noroc 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Minutul 91. 22.00 Jurnalul TVR 22.20 Film. Novocaină și dureri de cap 0.05 Serial (R) Counterstrike sau jocul puterii 0.55 Jurnalul TVR (R) 1.55 Film. Acasă în inima mea 3.55 Spectacolul lumii (R) 4.20 Universul credinței (R) 5.40 Teleshopping.

TVR

Luni 18 octombrie

6.00 Serial (R) Vânt și nor 6.45 Teleshopping 7.15 Atenție se cântă! (R) 8.15 Serial (R) Sabrina 8.45 Serial (R) Farmece 9.30 Amfitrion diplomatic (R) 10.30 Atlas (R) 11.00 Arca lui Noe (R) 11.30 Buburuze și alte găze (R) 12.00 Serial (R) Întoarcere în Paradis 12.45 Euro-dispecer 12.50 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună în Europa 15.00 Sâmburele de adevăr 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Eco special 16.30 Fotbal în sală 18.00 Cinci minute de cultură 18.10 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 Serial. Cum se judecă în Queens 22.35 Cinci minute de cultură 22.45 Lumea de aproape (R) 23.45 Eco special (R) 24.00 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Scarlett 2.00 Lecția de privat (R) 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Serial (R) Rebelii 3.40 Serial (R) Cum se judecă în Queens 4.30 Expres TVR 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Marti 19 octombrie

6.00 Serial. Pasiuni 6.45 Teleshopping 7.15 Desene animate (R) 7.45 Prim plan (R) 8.15 Tonomatul DP2 10.00 Televiziunea, dragostea mea (R) 11.00 Cronica unei veri (R) 11.30 La pândă (R) 12.00 Magazinul Studiourilor Teritoriale 12.45 Euro-dispecer 12.50 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună în Europa 15.00 Tribuna Partidelor Parlamentare 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Vedete... și vedeți! 17.00 Zestrea românilor 17.30 Mărturie 18.00 Cinci minute de cultură 18.10 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.15 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 Serial. Star Gate 22.35 Cinci minute de cultură 22.45 Vedete... și vedeți! (R) 23.30 Zestrea românilor (R) 0.05 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Băieți de cartier 2.00 Auto Club (R) 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Serial (R) Rebelii 3.35 Serial (R) Star Gate 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Miercuri 20 octombrie

6.00 Serial. Pasiuni 6.45 Teleshopping 7.15 Desene animate (R) 7.45 Top sport (R) 8.15 Tonomatul DP2 10.00 Tele...Vizor (R) 11.00 D'ale lui Mitică (R) 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Euro-dispecer 12.50 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună în Europa 15.00 Sâmburele de adevăr 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Vedete... și vedeți! 17.00 Viața ca un spectacol 18.00 Cinci minute de cultură 18.10 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 Serial. Pavilioane îndepărtate 22.35 Cinci minute de cultură 22.45 Vedete... și vedeți! (R) 23.30 Prim plan (R) 24.00 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Stăpânul vântului 2.00 Pescar hoinar (R) 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Serial (R) Rebelii 3.40 Serial (R). Pavilioane îndepărtate 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Joi 21 octombrie

6.00 Serial. Pasiuni 6.45 Teleshopping 7.15 Desene animate (R) 7.45 Auto Club (R) 8.15 Tonomatul DP2 10.00 Viața ca un spectacol (R) 11.00 Mărturie (R) 11.30 Zestrea Românilor (R) 12.00 Magazinul Studiourilor Teritoriale 12.45 Euro-dispecer 12.50 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună în Europa 15.00 Tribuna Partidelor Parlamentare 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Vedete... și vedeți! 17.00 Via Sacra 18.00 Cinci minute de cultură 18.10 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 Serial. Amazon 22.35 Cinci minute de cultură 22.45 Vedete... și vedeți! (R) 23.30 Top sport (R) 24.00 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Crimă cu premeditare 2.05 Două roți (R) 2.30 Jurnalul Euronews pentru România (R) 2.45 Serial (R) Rebelii 3.40 Serial (R) Amazon 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Vineri 22 octombrie

6.00 Serial. Pasiuni 6.45 Teleshopping 7.15 Desene animate (R) 7.45 Două roți (R) 8.15 Tonomatul DP2 10.00 Via Sacra (R) 11.00 Casa mea (R) 11.30 Pescar hoinar (R) 12.00 Magazinul Studiourilor Teritoriale 12.45 Euro-dispecer 12.50 Cinci minute de cultură 13.00 Teleshopping 14.00 Împreună, în Europa 15.00 Sâmburele de adevăr 15.30 Desene animate 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Vedete... și vedeți! 17.00 Cronica unei veri 17.30 La pândă 18.00 Cinci minute de cultură 18.10 Serial. Rebelii 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Maria Bonita 20.25 Euro-dispecer 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Serial. Dragul de Raymond 21.45 D'ale lui Mitică 22.45 Cinci minute de cultură 23.00 Serial. Tunde-I 24.00 Serial (R) Dragul de Raymond 0.30 Film. Film. Investigând sex 2.15 Cinci minute de cultură 2.30 Jurnalul Eurnews pentru România (R) 2.45 Serial (R) Rebelii 3.35 Serial (R) Tunde-I 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Sâmbătă 23 octombrie

6.00 Serial. Pasiuni 6.45 Teleshopping 7.15 Universul cunoașterii 8.15 Lecția de privat 8.45 Auto Club 9.15 Buburuze și alte găze 9.45 Stelute pentru Europa 10.15 Europa pur și simplu 11.15 Top sport 11.45 Serial. Antrenorul 12.40 Acum este... MAXIMA 12.45 Prim plan 13.15 Gura lumii 14.00 Fotbal: FC Brașov – Farul Constanța 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Capodopere în colecțiile Cehe 16.30 Averi fabuloase 17.00 Amfitrion diplomatic 18.00 Formula 1. Marele Premiul al Braziliei 19.00 Serial. Hope și Faith 19.30 Serial. Chicago Hope 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Film. Ultimul dans 22.50 Cinci minute de cultură 23.05 Serial. Pericol din spațiu 24.00 Concert 1.00 Fotbal (R) 3.00 Lecția de privat (R) 3.30 Universul cunoașterii (R) 4.30 Expres TV 5.00 Serial (R) Hope și Faith 5.30 Jurnalul TVR (R).

Duminică 24 octombrie

6.00 Serial (R) Chicago Hope 6.45 Teleshopping 7.15 Ferma 8.15 Pescar hoinar 8.45 Arca lui Noe 9.15 H... ora prichindeilor 10.15 Serial. Sabrina 10.45 Atlas 11.15 Două roți 11.45 Serial. Vânt și nor 12.40 Casa mea 13.10 Piersic show 14.10 Serial. Aventurile lui Singbad 15.00 Lumea de aproape 16.00 Jurnalul TVR 16.15 Serial. Întoarcere în Paradis 17.00 Serial. Farmece 18.00 Atenție, se cântă! 19.00 Formula 1. Marele Premiul al Braziliei 21.00 Jurnalul TVR 21.30 Film. Scarlett 23.10 Remix 0.05 Europa pur și simplu (R) 1.00 Film (R) Ultimul dans 2.50 Serial (R) Aventurile lui Sindbad 3.35 Piersic show (R) 4.30 Expres TV 5.00 Steluțe pentru Europa (R) 5.30 Jurnalul TVR (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

18 OCTOMBRIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

19 OCTOMBRIE, MARTI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 OCTOMBRIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanspremiera „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

21 OCTOMBRIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Ilyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 OCTOMBRIE, VINERI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foaia românească” 10.55: Avanspremiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul Vârșnicilor 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

23 OCTOMBRIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” – magazin radiofonic euronregional 15.58: Încheiere.

24 OCTOMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

20 octombrie 2004 (mtv ora 13.35)
Reluare: 23 octombrie 2004 (m2 ora 14.30)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Emisiunea de televiziune dedicată comunității noastre, de data aceasta, ne va introduce în lumea valorilor ortodoxiei românești din Ungaria. Prin prezentarea bisericii ortodoxilor români din Bătănia și a acestei comunități pe vremuri foarte numeroase, și prin aducerea pe micile ecrane ale unui nou obiect de cult din prețioasa arhivă a Episcopiei de la Giula se vor accentua adevăratele valori ale trecutului nostru, îngrijirea cărora este o responsabilitate comună.

Realizator: Aurel Becan

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 18 octombrie 2004

16.00–16.55 Teleaudiența 16.55–17.00 Vorbite corect 17.00–17.30 Universul culturii 17.30–18.00 Știri regionale.

Marti, 19 octombrie 2004

16.00–16.30 Cronica germană (emisiune în limba germană) 16.30–17.30 De la om la om (magazin de actualitate socio-economică) 17.30–18.00 Știri regionale.

Miercuri, 20 octombrie 2004

16.00–16.30 Panoramic sud-vest (emisiune în limba maghiară) 16.30–17.30 Viața la țară 17.30–18.00 Știri regionale.

Joi, 21 octombrie 2004

16.00–16.30 Orizonturi sârbești (emisiune în limba sârbă) 16.30–17.00 Pe viu (talk show pe teme de actualitate) 17.00–17.15 Exclusiv (magazin de reportaje) 17.15–17.30 Tratat Romano 17.30 – 18.00 Știri regionale.

Vineri, 22 octombrie 2004

16.00–16.30 Clubul de vineri 16.30–17.30 Cu noi în familie (magazinul familiei) 17.30–18.00 Știri regionale.

Sâmbătă, 23 octombrie 2004

16.00–17.15 Magazin științific 16.15–16.30 Zona IT 17.00–17.30 În prelungiri 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Jurnalul copiilor.

Duminică, 24 octombrie 2004

16.00–17.15 Cântecul de acasă 16.15–17.30 Magazin duminical 17.45–18.00 Dialog spiritual.

Sponsorul nostru

Internet aproape
pe gratis!

De la 625 Ft brut pe luna,
cu tarife subventionate de stat!

Bichsciba Matáv Pont,
Postaköz Tel.: 66/445-544

axelero
tiszanet

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe www.rri.ro

UMOR

Unitate prin diversitate
Uniunea Europeană

Întrebări, teme permanente:

- ❖ Ce ne așteaptă în Uniunea Europeană
- ❖ Aderare – avantaje și dezavantaje
- ❖ Euroregiune – colaborare transfrontalieră
- ❖ Cetățean european – multicultură, multilingvism

Program radiofonic: 18 octombrie, luni – ora 19.00

– Kossuth URH: 66,29 MHz și 66,14 MHz

– Frecvențele posturilor teritoriale

Mănăstirea Bârsana, perla Maramureșului

Într-un articol de săptămâna trecută v-am relatat în câteva rânduri despre excursia în Maramureș a corului „Pro Musica”. Printre multe altele, ei au vizitat și mănăstirea Bârsana, un vechi așezământ din apropierea unui sat cu același nume. Din pricina frumuseții ei, precum și a locurilor din împrejurimi, ne-am gândit ca, asemenea altor mănăstiri, să o prezentăm cititorilor interesați, ca pe o mică perla ascunsă în munții Maramureșului.

Comuna Bârsana este așezată pe malul drept al râului Iza, la 20 de km distanță de Sighetul Marmației. În ce privește istoria satului, prima atestare documentară despre un

așezământ cu acest nume o avem de pe vremea regelui Carol Robert de Anjou, într-o diplomă datând din anul 1326, prin care este așezat și întărit pe aceste locuri cneazul Stanislau,

care este numit fiul lui Bârsan. Acest nume, adică Bârsan, vine de la ocupația localnicilor de a crește oi bârsane, cu lână moale, lungă și deasă. Mănăstirea de lângă comună a fost construită, se pare, pe la mijlocul secolului al 16-lea, ajungând repede un însemnat centru monahal. Vechiul așezământ avea ca hram pe Sfântul Nicolae, aici avându-și reședința, în anul 1738, PS Gavriil Ștefanca, ultimul episcop ortodox înainte de desființarea episcopiei. Mănăstirea va rezista până la 1791, când a fost confiscată de statul austriac, ultimii călugări rămași aici mutându-se la mănăstirea Neamț. Acest vechi locaș, ca, de altfel, multe alte mănăstiri din acea vreme, a fost și o școală pentru preoții din satele din împrejurimi.

Abia după 200 de ani de la desființarea primului așezământ monahal de pe aceste meleaguri, la Bârsana va renaște viața monahală. În anul 1993 PS Iustinian Chira, episcopul Maramureșului și Sătmarului, a binecuvântat reînființarea mănăstirii Bârsana. Construcțiile au început sub conducerea preotului paroh al satului, pr. Gheorghe Urda. La un an după începerea construcțiilor, din 1994, a venit monahia Filofteia Oltean, rânduind ca stareță a noului așezământ,

care a supravegheat în continuare lucrările de construcție. Toate cele construite aici, deci biserica, stăreția, chiliile maicilor, precum și atelierile ce au primit loc în incinta mănăstirii au fost construite în stilul local maramureșean, cu meșteri din satul Bârsana. Toate clădirile au o temelie solidă din piatră, restul construcțiilor fiind numai din lemn lucrate, după planurile arhitectului Dorel Cordoș. Mănăstirea a fost închinată „Soborului Celor 12 Apostoli” (30 iunie), în fiecare an de hramul mănăstirii adunându-se poporul din toate împrejurimile. În prezent în mănăstire trăiesc 16 maici, care se ocupă cu multă grijă de mănăstire, de aleile pline de flori ce leagă întreolaltă clădirile mănăstirii. Totodată, pe lângă slujba de la biserică, maicile au și alte îndelenciri, cum ar fi pictura, aici avându-și locul și un atelier de icoane.

Însă frumusețea mănăstirii nu constă doar din

amplasamentul ales cu multă grijă, de stilul maramureșean curat al clădirilor din incinta ei, ci și de variatele parcuri și alei de flori ce împânzesc întregul așezământ, un lucru cu totul deosebit. La întrebările noastre din timpul vizitei de săptămâna trecută, maica stareță ne-a povestit că unele soiuri de flori sunt aduse chiar din Ungaria, de la Nyíregyháza.

Deși amplasată într-un loc ferit de zgomotele lumii cotidiene, mănăstirea nu este deloc ruptă de lume. Cei care doresc să se adăpostească aici pentru o perioadă mai scurtă sau mai lungă, nu sunt lipsiți deloc de mijloacele de comunicare cu lumea. Alături de condițiile ireproșabile de cazare și masă, apă curentă (și caldă), mănăstirea oferă celor ce stau aici internet, fax, telefon, deci toate posibilitățile de comunicare oferite de lumea modernă.

Toma Iova

FOAIA
românească

15 OCTOMBRIE 2004
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Toma Iova, Laura Martin, Rita Păcșas. Tehnoredactare computerizată: Ștefan Mihailov. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2004: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.